

5.1. Introducción

A Estatística de Contratos Rexistrados reflicte información sobre os diferentes tipos de contratos rexistrados nas oficinas de emprego segundo modalidades de contratación, sectores de actividade económica, grupos de ocupación e colectivos contratados.

O Estatuto dos traballadores establece, no seu artigo 16, que os empresarios están obrigados a rexistrar na oficina de emprego, no prazo dos dez días seguintes á súa concertación, os contratos que deban celebrarse por escrito ou a comunicar, en igual prazo, as contratacións efectuadas aínda que non exista obriga legal de formalizalas por escrito.

■ Modalidades de contratación

As distintas modalidades de contratación que aparecen nas táboas estatísticas agrúpanse en: contratos iniciais, cando se formaliza a relación laboral por primeira vez; en conversión en indefinidos doutros contratos xa existentes de duración temporal ou en prórrogas de contratos que finalizaron a súa duración inicial.

A continuación analizarémoslas descrições dos dous primeiros grupos, cunha breve descrição das súas principais características e a normativa básica pola que se rexen.

Desaparecen da estatística os contratos a tempo parcial como contratos iniciais. Ata decembro de 2001 este tipo de contrato englobaba tódolos efectuados a tempo parcial dentro de calquera modalidade de contratación. A partir de xaneiro de 2002 cada contrato suma tódolos formalizados na súa modalidade independentemente da xornada pactada.

Diferéncianse como tipo de contrato os de relevo (desde 1997 a 2001 incluídos en tempo parcial) e os de xubilación parcial.

Desaparecen os contratos de minusválidos en Centros Especiais de Emprego como contratos iniciais.

■ Contratos iniciais:

■ Indefinido ordinario: O concertado sen establecer límites de tempo á prestación de servizos con xornada a tempo completo, parcial ou fixo discontinuo (RDLG 1/95 e Lei 12/2001).

■ Indefinido de fomento de emprego: Contrato de duración indefinida e xornada completa, parcial ou fixo discontinuo, orientado a incentivar a contratación de traballadores desempregados (Lei 12/2001).

■ Indefinido minusválidos: Contrato de duración indefinida dirixido á integración laboral de traballadores minusválidos e que pode ser de xornada completa ou a tempo parcial (Rd 1451/83, modificación por Rd 4/99 e Lei 12/01).

■ Obra ou servizo: Son os concertados para a realización de obras ou servizos determinados, en xornada completa ou parcial, na actividade da empresa e que a súa duración é incerta (Art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Eventual por circunstancias da produción: Contratos de duración temporal, en xornada completa ou parcial, para atender as esixencias circunstanciais do mercado (Art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Interinidade: Contrato de duración temporal para substituír a un traballador con dereito a reserva de posto, en xornada completa ou parcial (art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Temporal para minusválidos: Contrato temporal de doce meses a tres anos, con xornada completa ou parcial, para traballadores minusválidos (Lei 42/94, Real decreto-lei 13/96, Disposición adicional sexta e Lei 12/2001).

■ Temporal de inserción: Contrato de duración determinada, en xornada completa ou parcial, celebrados con traballadores inscritos nas oficinas de emprego para participar en programas públicos para a realización de obras e servizos de interese xeral e social (Lei 12/2001).

■ Relevo: Contrato de duración indefinida ou ata o momento da xubilación do traballador ó que substitúe por xubilación parcial, con xornada parcial ou completa (Lei 14/00 e Lei 12/01).

Xubilación parcial: Contrato de duración determinada e xornada parcial, complementario do de relevo, que se asina co traballador que se xubila parcialmente (Lei 12/2001).

■ Contrato de substitución por xubilación ós 64 anos: Para traballadores desempregados que substitúan a outros traballadores que anticipan a idade de xubilación nun ano (Rd 1194/85, Lei 14/00 e Lei 12/2001).

■ Contrato en prácticas: Destinados a completa-la formación de traballadores con títulos universitarios ou de formación profesional. Son contratos de duración temporal, con xornada a tempo parcial ou completa, indistintamente (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98).

■ Contrato para a formación: Destinado ós xoves de 16 a 21 anos, ou maiores incluídos nalgún dos colectivos detallados no artigo primeiro da Lei 12/2001, para a adquisición por parte do traballador da cualificación necesaria para o desempeño dun oficio ou posto de traballo concreto (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98 e Lei 12/2001).

■ Outros contratos: Son os rexistrados pertencentes a modalidades non especificadas anteriormente e/ou pertencentes a réximes especiais de contratación, tales como os de artistas, servizo doméstico, mercantís, etc.

Inclúense tamén os contratos que, pertencendo ou presentándose segundo as modalidades existentes, adoecen dalgún defecto formal ou incumpren algún requisito básico no momento da súa introdución na base de datos, permanecendo neste apartado estatisticamente aínda que con posterioridade foran subsanado-los seus defectos de forma.

■ Contratos convertidos en indefinidos:

Baixo este concepto indícanse os contratos por tempo determinado que, ó amparo da normativa en vigor, son transformados en indefinidos.

Estas transformacións non se suman ós contratos da cal modalidade corresponden porque nese caso produciríase unha duplicidade, xa que o seu contrato orixe foi contabilizado no seu día. Por esta razón analízanse en táboas diferentes.

Os contratos susceptibles de ser convertidos en indefinidos son:

- Obra ou servizo
- Eventual por circunstancias da produción
- Interinidade
- Temporal
- Temporal de inserción
- Temporal minusválidos
- A tempo parcial
- De substitución por xubilación ós 64 anos
- Prácticas
- De relevo
- De formación

■ De minusválidos en CEE

■ Outros contratos

Os primeiros datos observables (cadro 5.1) ofrecen un primeiro apunte, reiterado en informes anteriores, o que se deriva de compara-lo número de contratos rexistrados (714.881) cos datos relativos a ocupados asalariados (EPA Galicia IGE). Media anual ano 2003 (818.800), que anota a alta rotación existente en contratación en relación cos efectivos laborais con contrato temporal (cadro 5.42).

■ **Cadro 5.1** **Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos. Galicia/España. 2002-2003**

Tipo de contrato	España		%		Galicia		%	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Duración temporal:								
Obra ou servizo	5.058.733	5.323.303	37,11	37,72	268.773	273.109	39,06	38,20
Eventual por circunst. da produción	6.233.171	6.466.845	45,73	45,82	262.835	274.962	38,20	38,46
Interinidade	1.003.414	1.067.405	7,36	7,56	61.098	68.898	8,88	9,64
Prácticas	78.195	76.471	0,57	0,54	6.354	6.565	0,92	0,92
Formación	126.568	125.774	0,93	0,89	14.842	15.298	2,16	2,14
Temporal de minusválidos	9.181	9.567	0,07	0,07	465	503	0,07	0,07
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	1.497	1.135	0,01	0,01	44	29	0,01	0,00
Outros	318.687	217.455	2,34	1,54	37.714	31.038	5,48	4,34
Temporais de inserción	52.724	89.247	0,39	0,63	4.784	11.717	0,70	1,64
Relevo	7.312	10.766	0,05	0,08	449	667	0,07	0,09
Xubilación parcial	6.806	10.327	0,05	0,07	429	647	0,06	0,09
Duración indefinida:								
Indefinido ordinario	434.341	423.732	3,19	3,00	16.486	17.273	2,40	2,42
Indefinido fomento de emprego	300.513	283.934	2,20	2,01	13.843	13.710	2,01	1,92
Minusválidos	8.352	8.279	0,06	0,06	413	465	0,07	0,07
Total contratos	13.631.142	14.114.240	100	100	688.116	714.881	100	100
Contratos convertidos en indefinidos	—	—	—	—	25.542	—	3,58	—
Total	13.631.142	14.114.240	—	—	713.658	714.881	—	—

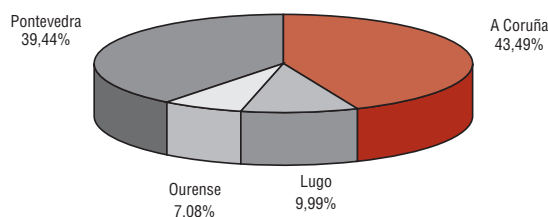
Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.2** **Total de contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2002-2003**

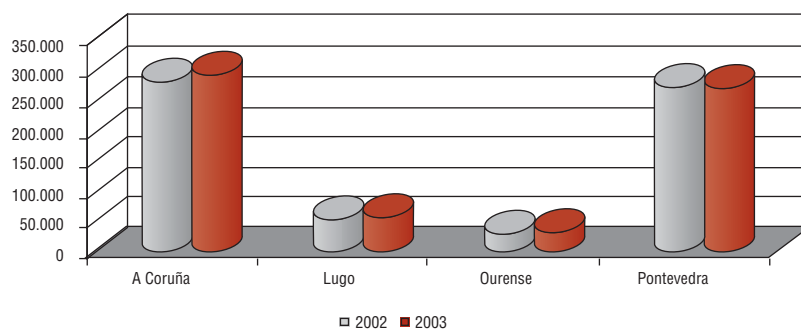
Tipo de contrato	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Duración temporal:										
Obra ou servizo	128.014	128.282	19.135	20.056	21.672	21.067	99.952	103.704	268.773	273.109
Eventual por circunst. da produción	109.272	123.789	20.162	18.517	16.627	18.055	116.774	114.601	262.835	274.962
Interinidade	23.954	25.653	4.290	4.689	3.202	3.940	29.652	34.616	61.098	68.898
Prácticas	2.933	3.109	675	671	439	462	2.307	2.323	6.354	6.565
Formación	5.454	5.821	2.090	2.025	1.819	2.040	5.479	5.412	14.842	15.298
Temporal minusválidos	182	184	60	57	44	47	179	215	503	503
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	34	19	—	—	1	—	9	10	44	29
Outros	5.159	5.752	18.446	19.328	142	925	13.967	5.033	37.714	31.038
Temporais de inserción	1.526	4.946	933	2.214	1.094	1.446	1.231	3.111	11.717	11.717
Relevo	81	117	81	83	9	10	278	457	667	667
Xubilación parcial	70	106	79	81	7	10	273	450	647	647
Duración indefinida:										
Indefinido ordinario	6.582	7.579	2.120	2.097	1.176	1.197	6.608	6.400	16.486	17.273
Indefinido fomento de emprego	5.349	5.334	1.630	1.579	1.530	1.354	5.334	5.443	13.843	13.710
Minusválidos	168	199	48	55	39	34	158	177	465	465
Total contratos	288.778	310.890	69.749	71.452	47.801	50.587	282.201	281.952	681.989	714.881

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Distribución do total de contratos en Galicia. 2003

Evolución do total de contratos en Galicia

Contratos de traballo por tipo e por sectores. Galicia. 2003

■ Cadro 5.3

	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos	Total
Indefinido ordinario	3.477	2.203	1.507	10.086	17.273
Indefinido fomento emprego	293	2.254	1.188	9.975	13.710
Indefinido minusválido	10	71	54	330	465
Obra e servizo	11.524	47.498	67.850	146.237	273.109
Eventual circunst. produc.	2.578	31.555	15.819	225.010	274.962
Interinidade	753	2.302	254	65.589	68.898
Inserción	2	184	580	10.951	11.717
Temporal minusválido	7	97	77	322	503
Substit. xubilación anticipada		14		15	29
Xubilación parcial	4	515	8	120	647
Relevo	3	522	6	136	667
Prácticas	62	1.194	753	4.556	6.565
Formación	116	2.117	3.863	9.202	15.298
Outros	102	224	237	30.475	31.038
Galicia	18.931	90.750	92.196	513.004	714.881

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Cadro 5.4

Contratos por grupo principal de ocupación. Galicia/España. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
A. Dirección das Administracións Públicas e de empresas de 10 ou máis asalariados	699	67	80	408	1.254	39.936
B. Xerencia de empresas con menos de 10 asalariados	82	94	51	109	336	5.912
C. Xerencia de empresas sen asalariados	1	2	3	7	13	493
D. Profesións asociadas a titulacións de 2º e 3º ciclo universitario	16.362	7.508	2.654	19.435	45.959	416.180
E. Profesións asociadas a unha titulación de 1º ciclo universitario	5.407	7.847	1.292	8.776	23.322	268.345
F. Técnicos e profesionais de apoio	27.861	4.256	2.492	14.532	49.141	672.454
G. Empregados de tipo administrativo	28.634	5.804	3.861	23.219	61.518	1.299.784
H. Traballadores do servizo de restauración e servizos persoais	30.427	11.345	6.220	26.424	74.416	1.570.605
J. Traballadores dos servizos de protección e seguridade	2.046	677	814	2.068	5.605	86.704
K. Dependentes de comercio e asimilados	36.685	3.289	4.187	17.170	61.331	895.339
L. Traballadores cualificados na agricultura e na pesca	3.081	1.488	966	5.621	11.156	1.085.665
M. Traballadores cualificados na construción	27.898	5.352	4.935	22.683	60.868	1.359.743
N. Traballadores cualificados das industrias extractivas, metalúrxica, const. maquinaria e asimilados	12.565	1.546	1.389	8.906	24.406	288.284
P. Trab. cualificados de artes gráficas, téxtil e confección, elab. alimentos, ebanistas, artesáns e asimilados	8.196	1.311	734	11.335	21.576	195.843
Q. Operadores de instalacións industriais de maquinaria fixa, montadores e ensambladores	15.525	490	3.061	8.671	27.747	234.389
R. Condutores e operadores de maquinaria móbil	15.678	3.885	3.146	24.964	47.673	579.162
S. Traballadores non cualificados en servizos, excepto transportes	23.162	4.722	3.719	16.844	48.447	1.308.492
T. Peóns de agricultura, pesca, construción, industria manufacturera	56.579	11.769	10.983	70.779	150.110	3.806.873
U. Forzas armadas	2	0	0	1	3	37
Total	310.890	71.452	50.587	281.952	714.881	14.114.240

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Cadro 5.5

Contratos por actividade económica e provincias. Galicia/España. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
A. Agricultura, gandería, caza e silvicultura	2.056	1.848	1.344	3.373	8.621	1.726.163
B. Pesca	3.400	912		5.998	10.310	23.505
C. Industrias extractivas	180	484	1.860	744	3.268	17.382
D. Industria manufacturera	38.807	4.253	6.016	37.640	86.716	1.135.196
E. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	490	15	133	128	766	17.822
F. Construción	44.211	7.608	8.033	32.344	92.196	2.185.473
G. Comercio, rep. de vehíc. de motor, motocicletas e ciclomoteres e art. persoais	47.591	6.673	6.821	29.323	90.408	1.462.846
H. Hostalería	16.860	6.458	4.115	22.824	50.257	1.242.268
I. Transporte, almacenamento e comunicacións	20.141	3.738	1.402	39.788	65.069	679.848
J. Intermediación financeira	1.327	235	170	1.122	2.854	63.981
K. Actividades inmobiliarias	75.158	8.842	9.112	54.786	147.898	3.343.695
L. Administración Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	11.169	5.664	2.389	8.027	27.249	467.788
M. Ensino	5.944	1.394	1.983	6.618	15.939	319.867
N. Actividades sanitarias e veterinarias. Servizos sociais	11.756	18.583	3.217	23.326	56.882	636.506
O. Outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade	31.646	4.703	3.963	15.628	55.940	772.805
P. Fogares que empregan persoal doméstico	153	42	29	280	504	18.751
Q. Organismos extrateritoriais	1	0	0	3	4	344
Total	310.890	71.452	50.587	281.952	714.881	14.114.240

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2. Modalidades contractuais

A continuación examinaremos-lo comportamento dos contratos máis importantes, segundo o sector da actividade económica e sexo e idade dos contratados, duración dos contratos e tipo de xornada contratada.

5.2.1. Contrato eventual

O obxecto do contrato eventual é atender esixencias circunstanciais do mercado, acumulación de tarefas ou exceso de pedidos, aínda tratándose da actividade normal da empresa (arts. 15.1.b) ET e 3.1 Rd 2720/1998).

En numerosas ocasións o Tribunal Supremo admitiu que a insuficiencia de cadro de persoal xustifica un contrato eventual (por todas, STS, ud, do 15 de febreiro de 1995). Esta doutrina cambiou, sen embargo, recentemente (por todas, SSTS, ud., do 26 de outubro de 1999 ou do 31 de maio de 2000).

Por **convenio colectivo** poderanse determinar as actividades nas que se poden contratar traballadores eventuais (art. 15.1.b) ET).

Neste sentido, cabe matizar que non é posible que a negociación colectiva cree formas de contratación temporal novas, distintas das legais, coa escusa da identificación das tarefas eventuais. Así, será ilegal a creación convencional da figura do “contrato eventual discontinuo” (SSTS do 17 e 21 de decembro de 2001).

Por convenio colectivo poderanse fixa-los criterios xerais respecto da axeitada relación entre o volume desta modalidade contractual e o cadro de persoal total da empresa (art. 15.1.b) ET), procedendo á súa limitación numérica.

Os contratos eventuais deberán formalizarse **por escrito** cando a súa duración sexa superior a catro semanas ou se concerten a tempo parcial (arts. 8.2 ET e 6.1 Rd 2720/1998). Non existe modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato.

Nos contratos eventuais deberán constar, entre outros extremos (arts. 3.2.a) e 6.1. Rd 2720/1998):

- a) A causa ou circunstancia que o xustifique, que deberá ser específica e referida a realidades fácticas concretas (por todas, STS do 5 de maio de 1997), non bastando cunha reprodución literal do art. 15.1.b) ET (STS, ud, do 18 de novembro de 1998).
- b) O tempo da súa vixencia.
- c) O traballo a desenvolver.

Os contratos eventuais poderán celebrarse a tempo completo ou a tempo parcial (art. 5.1 Rd 2720/1998).

A duración máxima deste contrato será de 6 meses dentro dun período de 12 meses. O período de 12 meses computará a partir da data na que se produza a causa ou circunstancia que xustifique a súa utilización, isto é, a eventualidade (arts. 15.1.b) ET e 3.2.b) Rd 2720/1998).

Por convenio colectivo sectorial estatal e, no seu defecto, por convenio colectivo sectorial de ámbito inferior (nunca por convenio colectivo de empresa), poderán modificarse a duración máxima destes contratos ou o período dentro do cal se poden concertar, debendo vir xustificada tal modificación “en atención ó carácter estacional da actividade na que se poden producir circunstancias sinaladas”. En tal suposto, o período máximo será de 18 meses, non podendo superar a duración do contrato as tres cuartas partes do período de referencia que se estableza nin, como máximo, doce meses (arts. 15.1.b, ET).

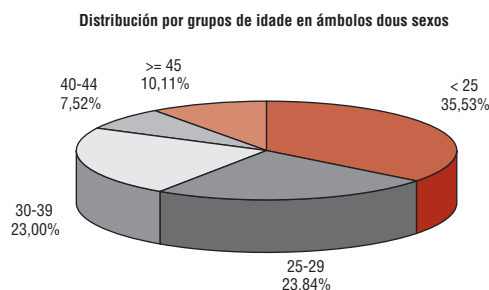
No caso de que se concertase o contrato por un prazo inferior ó máximo legal ou convencionalmente establecido, poderá ser prorrogado mediante acordo das partes, por unha soa vez, sen que a duración total poida exceder de dita duración máxima (art. 15.1.b) ET).

Esta modalidade contractual sitúase por primeira vez como o contrato máis utilizado, representa o 38,46% do total de contratos (cadro 5.6). Subscribíronse 274.962 (2002: 262.835), é dicir realizáronse 12.127 contratos máis que no ano precedente (un 4,61% máis). Utilízase de xeito predominante no sector servizos (81,83%), séguelle a industria (11,47%), a construción (5,75%) e tan só representa un 0,94% na agricultura. Por sexo (cadro 5.8) as distancias van diminuindo ata contratarse un 52% con homes e un 48% con mulleres. Respecto ós grupos de idade (cadro 5.6), o 80,24% no caso dos homes e un 84,77% no das mulleres esta modalidade materialízase con menores de 39 anos. Vai descendendo a un 8,27 e 6,70% respectivamente no grupo de idades de 40 a 44, e pasa a ser do 11,48% e 8,25% tamén respectivamente no amplo grupo de idade de maiores de 45 anos.

Cadro 5.6 Contratos de eventuais por circunstancias da produción. Segundo sexo, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	19.662	14.190	14.672	5.014	7.170	26.327	15.946	12.343	3.412	5.053	123.789
Lugo	3.651	2.017	2.131	692	1.010	2.683	2.208	2.417	791	917	18.517
Ourense	2.925	2.000	2.127	706	877	2.760	2.397	2.416	916	931	18.055
Pontevedra	22.766	13.926	14.631	5.422	7.350	16.926	12.857	12.514	3.723	4.486	114.601
Galicia	49.004	32.133	33.561	11.834	16.407	48.696	33.408	29.690	8.842	11.387	274.962

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

O cadro 5.7 amósanos o comportamento deste contrato en función da súa duración. Un 41,48% non supera o mes, entre un mes e tres está un 29,51% e alcanzan os seis meses o 25,04%. É o contrato tipo máis empregado, as súas notas, alto número combinado coa súa escasa duración refírennos un contrato de natureza coñecidamente precaria. A superación de seis meses na súa duración require a previa habilitación nun convenio colectivo sectorial, a porcentaxe do 3,80% dos que superan este límite temporal en 2003, resulta expresivo da escasa introdución desta posibilidade na negociación colectiva.

**Contratos de eventuais por circunstancias da produción.
Por duración e provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 5.7

	Duración				Total
	<= 1 mes	>1a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 meses	
A Coruña	56.268	33.463	30.307	3.751	123.789
Lugo	5.602	6.284	5.605	1.026	18.517
Ourense	4.526	5.875	6.848	806	18.055
Pontevedra	48.106	35.527	26.132	4.836	114.601
Galicia	114.502	81.149	68.892	10.419	274.962

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A variable xornada (cadro 5.8: completa ou parcial) amosa en datos que a eventualidade anóase, sen introduci-la diferenciación por sexo, nun 72,46% de veces a xornada completa e un 27,54% a tempo parcial. Porcentaxes que se ven modificadas cando se introduce a variable sexo, de novo no caso das mulleres, a contratación a tempo parcial representa o 40,11%, que contrasta o mesmo dato para os homes (15,93%; coherentemente o contrato eventual a tempo completo representa o 84,07% dos realizados con homes e o 59,88% coas mulleres.

A variable tempo parcial introduce un incremento porcentual invariablemente, con calquera modalidade contractual, cando se celebran con mulleres.

■ Cadro 5.8

**Contratos eventuais por circunstancias da produción.
Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	60.708	11.394	49.314	63.081	28.392	34.689	123.789	39.786	84.003
Lugo	9.501	1.416	8.085	9.016	3.025	5.991	18.517	4.441	14.076
Ourense	8.635	1.247	7.388	9.420	3.176	6.244	18.055	4.423	13.632
Pontevedra	64.095	8.711	55.384	50.506	18.362	32.144	114.601	27.073	87.528
Galicia	142.939	22.768	120.171	132.023	52.955	79.068	274.962	75.723	199.239

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.2. Obra ou servizo determinado

O obxecto deste contrato é a realización de obras ou servizos determinados con autonomía e substantividade propias dentro da actividade normal da empresa e cuxa execución, aínda que limitada no tempo, é en principio de duración incerta (arts. 15.1.a) ET e 2.1 Rd 2720/1998).

A obra ou servizo determinado obxecto deste contrato temporal non ten por qué corresponderse con actividades anormais da empresa, podendo tratarse de actividades normais (por todas, STS do 26 de maio de 1997). Neste último caso, para ter **“autonomía e substantividade propia”**, a obra ou servizo non deberá inserirse nun ciclo produtivo constante e permanente da empresa, senón nunha

actividade que teña unha vida separable desa actividade permanente, isto é, que se trate de “unha tarefa mensurable, concreta e identificable no espazo” ou de “unha acción que se consuma e conclúa na súa total realización”.

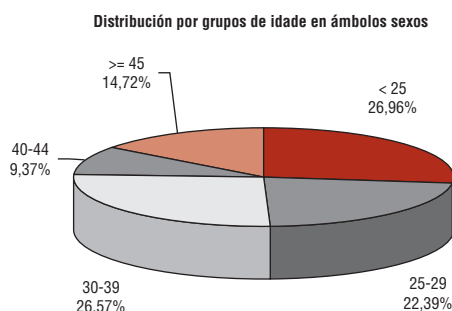
Os **convenios colectivos estatutarios sectoriais estatais e de ámbito inferior, incluídos os de empresa**, poderán identifica-los traballos ou tarefas que poden cubrirse con esta modalidade contractual, debendo estar en tal caso ó disposto no mesmo (arts.15.1.a) ET e 2.1 Rd 2720/1998).

■ Cadro 5.9

Contratos de obra ou servizo. Por sexo, idade e provincia. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	22.586	17.890	19.931	6.839	12.110	12.604	12.511	13.324	4.563	5.924	128.282
Lugo	3.790	2.875	3.352	1.341	2.617	1.579	1.513	1.807	551	631	20.056
Ourense	4.054	2.605	3.720	1.411	2.949	1.717	1.538	1.768	585	720	21.067
Pontevedra	19.188	13.604	17.783	6.132	10.301	8.100	8.620	10.874	4.161	4.941	103.704
Galicia	49.618	36.974	44.786	15.723	27.977	24.000	24.182	27.773	9.860	12.216	273.109

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A remisión legal ós convenios colectivos da liberdade ás partes negociadoras para concreta-las posibilidades de contratación, pero sempre que se trate de verdadeiras e propias obras ou servizos con autonomía e substantividade propias dentro da actividade da empresa, sendo en caso contrario ilegais os convenios colectivos, xa que “a determinación dos supostos de contratación temporal e os seus requisitos... constitúe un núcleo de dereito necesario indispoñible para as partes”

O contrato de obra ou servizo determinado deberá formalizarse sempre **por escrito** (arts. 8.2 ET e 6.1 Rd 2720/1998). Non hai un modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato.

Nestes contratos deberán constar, entre outros extremos (arts. 2.2.a) e 6.1 Rd 2720/1998):

- O carácter da contratación.
- O tempo da súa vixencia.
- O traballo a desenvolver.

d) A identificación suficiente da obra ou servizo que constituía o seu obxecto, non valendo referencias xenéricas. O contrato de obra ou servizo determinado poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial** (arts. 5.1 Rd 2720/1998).

A duración do contrato de obra ou servizo determinado será a do tempo esixido para a realización da obra ou servizo (art. 2.2.b) Rd 2720/1998).

No contrato poderá sinalarse unha data de finalización do contrato, pese á dicción legal (“duración incerta”), se ben deberá ceder en favor da data de finalización da obra ou servizo contratado no caso de que ámbalas datas non coincidan (STS do 28 de decembro de 1993).

Os traballadores terán os mesmos dereitos e obrigas que nos contratos por tempo indefinido (art. 15.5 ET).

Por isto, serán **discriminatorias** e atentatorias dos arts. 4.2.c) e 17.1 ET as cláusulas convencionais que exclúsen ós contratos temporais do seu ámbito de aplicación (por todas, STC 136/1987, do 22 de xullo) e, en xeral, as que establezan diferenzas nas condicións de traballo ou retributivas (STC 177/1993, do 31 de maio).

Os traballadores temporais teñen dereito a que o empresario lles informe da existencia de postos de traballo vacantes, mediante anuncio público nun lugar axeitado da empresa ou centro de traballo ou mediante outros medios previstos na negociación colectiva que aseguren a transmisión da información (art. 15.7 ET).

No ano 2003 realizáronse 273.109 (en 2002, 268.773) contratos desta modalidade, o que representa, un 38,20% do total de contratos rexistrados. Primeiro ano no que esta modalidade de contrato se ve superada polo contrato eventual, perdendo unha hexemonía que se mantiña en Galicia, cando a modalidade eventual ganara xa a primeira posición no total de España nos últimos anos. En todo caso celebráronse tan só 4.336 contratos máis que o ano anterior, desacelerando o crecemento no uso desta modalidade que caracterizou os últimos anos.

A maior parte do total de contratos da obra ou servizo determinado realízase en tres sectores de actividade económica (cadro 5.3), por porcentaxe de uso, o sector servizos (53,54%), o sector da construción (24,84%) e o sector industrial (17,39%). O seu uso no sector agrario representa o 4,22%.

Esta modalidade contractual contrátase en 64,10 % de veces con homes e un 35,90% con mulleres. A maior porcentaxe relativa de contratación de homes realízase nun 75,11% cos grupos de idade inferior á de 39 anos. O grupo de 40 a 44 anos de idade é contratado un 8,98% de veces e un 16% con maiores de 45 anos. O mesmo valor relativo á contratación de mulleres segundo idade, realízase nun 77,48% cos grupos de idades inferior á de 39 anos. O grupo de 40 a 44 anos de idade é contratado un 10,05% de veces e un 12,46% con maiores de 45 anos.

En canto á variable segundo duración desta modalidade contractual (5.10) é incerta ou indeterminada nun 85,43% dos casos. Nun 14,35% de casos non superan un ano de duración.

En canto á variable tipo de xornada contratada (cadro 5.11: completa ou parcial) vinculada a esta modalidade contractual, a porcentaxe asociada representa que un 80,14% de veces celébranse a xornada completa e un 19,85% a tempo parcial. Ditas porcentaxes varían cando os asociamos á variable sexo, así nos homes repre-

senta respectivamente o 87,32% (xornada completa) e 12,68% (xornada parcial), o que en mulleres, representa tamén respectivamente o 67,35% (xornada completa) e 32,65% (xornada parcial). A xornada parcial asociada ós distintos contratos altera porcentualmente a xeral preponderancia masculina que caracteriza a contratación nos seus totais.

Mención aparte facemos do uso desta modalidade no entorno das ETT.

■ Cadro 5.10

Contratos de obra ou servizo. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	3.432	683	1.120	3.213	2.056	2.479	68	51	81	115.099	128.282
Lugo	636	148	360	1.177	812	648	18	10	31	16.216	20.056
Ourense	947	121	331	932	712	606	27	4	6	17.381	21.067
Pontevedra	10.437	733	1.042	2.313	2.064	2.203	83	28	174	84.627	103.704
Galicia	15.452	1.685	2.853	7.635	5.644	5.936	196	93	292	233.323	273.109

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.11

Contratos por obra ou servizo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	79.356	11.948	67.408	48.926	17.174	31.752	128.282	29.122	99.160
Lugo	13.975	1.832	12.143	6.081	2.670	3.411	20.056	4.502	15.554
Ourense	14.739	1.354	13.385	6.328	1.829	4.499	21.067	3.183	17.884
Pontevedra	67.008	7.070	59.938	36.696	10.337	26.359	103.704	17.407	86.297
Galicia	175.078	22.204	152.874	98.031	32.010	66.021	273.109	54.214	218.895

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.3. Contrato de interinidade

Existen dúas modalidades de contrato de interinidade:

a) O contrato de substitución: Ten por obxecto a substitución dun traballador ausente da empresa con dereito a reserva de praza en virtude de norma, convenio colectivo ou contrato individual (arts. 15.1.c) ET e 4.1 Rd 2720/1998).

b) O contrato de ocupación de vacante: Ten por obxecto cubrir temporalmente un posto de traballo vacante durante o proceso de selección ou de promoción para a súa cobertura definitiva (3. Formart. 4.1 Rd 2720/1998).

Os contratos de interinidade deberán formalizarse **por escrito** (art. 6.1 Rd 2720/1998). Non existe modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato. Nos contratos de interinidade deberán figurar, entre outros extremos (arts. 4.2.a) e 6.1 Rd 2720/1998):

- a) O carácter da contratación.
- b) O tempo da súa vixencia.
- c) O traballo a desenvolver.

A identificación do traballador substituído e a causa da substitución, indicando se o posto a desempeñar será o do traballador substituído ou o de outro traballador da empresa que pase a desempeñar o posto de aquel (no contrato de substitución) ou a identificación do posto de traballo cuxa cobertura definitiva se producirá tralo proceso de selección externo ou de promoción interna (no contrato de ocupación de vacante).

O contrato de interinidade deberá celebrarse **a tempo completo, agás nos dous casos seguintes** (art. 5.2 Rd 2720/1998):

- a) Cando o traballador substituído estea contratado a tempo parcial ou se trate de cubrir temporalmente un posto de traballo vacante cuxa cobertura definitiva se vaia a realizar a tempo parcial.
- b) Cando o contrato se realice para complementa-la xornada reducida dos traballadores por coidado de fillos menores ou de familiares (art. 37.5 ET) ou naqueles outros supostos en que, de conformidade co establecido legal ou convencionalmente, se acordara unha redución temporal da xornada do traballador substituído (por estudos ou por desempeño dun cargo público, por exemplo).

A duración do contrato de substitución será a do tempo durante o cal subsista o dereito do traballador substituído á reserva de praza ou ata tanto non se reincorpore efectivamente o traballador substituído dentro dos prazos legais ou convencionais. A duración do contrato de ocupación de vacante será a do tempo que dure o proceso de selección ou de promoción, sen que a súa duración poida ser superior a 3 meses, agás cando se trate da Administración Pública, en cuxo caso a duración será a prevista na normativa específica.

Os traballadores en situación de excedencia por coidado de fillos, sempre e cando o traballador interino sexa beneficiario de prestacións de desemprego no seu nivel contributivo ou asistencial e leve máis dun ano inscrito como desempregado na Oficina Pública de Emprego correspondente, terán dereito a unha serie de reducións nas cotas empresariais á Seguridade Social por continxencias comúns (Disposición Adicional 14 ET):

- a) 95 por 100, durante o primeiro ano de excedencia.
- b) 60 por 100, durante o segundo ano.
- c) 50 por 100, durante o terceiro ano.

Estes beneficios non serán de aplicación cando o traballador interino contratado sexa cónxuxe, ascendente, descendente ou parente por consanguinidade ou afinidade ata o segundo grao inclusive, do empresario ou de quen ostenten o cargo de dirección ou sexan membros dos órganos de administración das empresas que revistan forma xurídica de sociedade e nas contratacións que se deduzan con estes últimos.

O Rd-Lei 11/1998, do 4 de setembro, establece unha bonificación do 100 por 100 nas cotas empresariais da Seguridade Social, incluídas as de accidentes de traballo e enfermidades profesionais e as aportacións empresariais das cotas de recadación

conxunta, nos contratos de interinidade realizados con persoas desempregadas para substituír a traballadores que teñan suspendido o seu contrato de traballo durante os períodos de maternidade, adopción ou acollemento e risco durante o embarazo e lactancia.

Estes beneficios non serán de aplicación cando o traballador interino sexa cónxuxe, ascendente, descendente ou parente do empresario por consanguinidade ou afinidade ata o segundo grao, ou membro dos órganos de administración empresarial. Tampouco serán aplicables nos contratos realizados coa Administración Pública ou por medio de ETT.

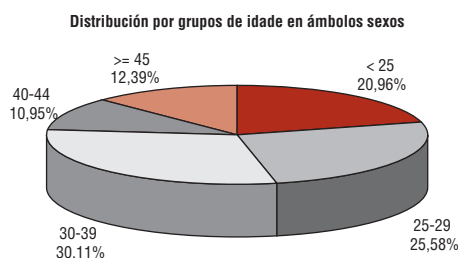
Terceira modalidade. Representa o 9,63% do total da contratación. En 2003 se concertaron 68.898 interinidades (2002: 61.098 (cadro 5.12). Subscribíronse por tanto 7.800 contratos máis, un incremento do 12,76%. Este é un contrato onde a contratación feminina é predominante, sendo mulleres case un 71%, en tanto que homes un 29%. Por grupos de idade ata un 77% da contratación realízase con menores de 39 anos en ámbolos sexos, sendo a diferenza porcentual obxecto de contratación nun 9,84 para os homes, 11,41% das mulleres do grupo de idade de 40 a 44 anos, e do 13% nos homes e 12% nas mulleres do grupo de idade de 45 ou maiores desta idade.

■ Cadro 5.12

Contratos de interinidade. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	1.991	2.040	1.994	438	604	4.745	4.505	5.130	1.931	2.275	25.653
Lugo	273	224	350	112	195	403	603	1.188	612	729	4.689
Ourense	235	261	262	71	194	524	909	767	283	434	3.940
Pontevedra	2.387	2.627	2.877	1.359	1.621	3.886	6.456	8.176	2.741	2.486	34.616
Galicia	4.886	5.152	5.483	1.980	2.614	9.558	12.473	15.261	5.567	5.924	68.898

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Por sectores de actividade (cadro 5.3) a contratación realízase nun 95,20% en Servizos, un 3,34% en industria, un baixísimo 1,09% en agricultura e un inapreciable 0,36% en construción.

En canto á duración (cadro 5.13) dada a apuntada natureza desta contratación o 63,65% da contratación é de duración indeterminada. Un 35% non supera os seis meses de duración. Desta porcentaxe un 19% non supera sete días, e un 17% non chega ó mes de duración.

■ Cadro 5.13

Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminados	
A Coruña	3.342	2.025	3.395	1.857	1.057	157	18	8	6	13.788	25.653
Lugo	492	426	841	366	162	112	4	0	1	2.285	4.689
Ourense	747	304	454	286	184	132	3	6	1	1.823	3.940
Pontevedra	2.492	1.328	2.601	1.340	795	82	10	5	6	25.957	34.616
Galicia	7.073	4.083	7.291	3.849	2.198	483	35	19	14	43.853	68.898

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.14

Contratos de interinidade. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	7.067	742	6.325	18.586	5.135	13.451	25.653	5.877	19.776
Lugo	1.154	67	1.087	3.535	521	3.014	4.689	588	4.101
Ourense	1.023	97	926	2.917	554	2.363	3.940	651	3.289
Pontevedra	10.871	477	10.394	23.745	2.589	21.156	34.616	3.066	31.550
Galicia	20.115	1.383	18.732	48.783	8.799	39.984	68.898	10.182	58.716

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A variable xornada (completa ou parcial) unida a esta modalidade contractual reflicte que un 85,22% corresponde a traballo a tempo completo, tan só un 14,78% se materializa a tempo parcial. De novo o contrato a tempo parcial amosa maiores porcentaxes cando se asocia ó de interinidades con mulleres (19,26%) que con homes (6,87%).

As estatísticas non nos permiten chegar a un maior detalle e analizar unha desagregación a nivel de diferencia-las distintas posibilidades que habilita o contrato de interinidades, as de mera substitución, as de cobertura de vacantes en procesos selectivos e as de protección de situacións familiares descritas.

5.2.4. Contrato para a formación

A finalidade do contrato para a formación reside na recepción polo traballador dos coñecementos teóricos e prácticos necesarios para o desempeño dun oficio ou postos de traballo cualificado, non sendo posible utilizar este contrato para cubrir postos de traballo non cualificados (art. 11. 2 ET).

Os postos de traballo cualificados ou oficios serán os definidos como tales nos convenios colectivos de ámbito sectorial estatal ou, no seu defecto, nos convenios sectoriais de ámbito inferior (art. 11. 2 b) ET).

Entenderase por **nivel de cualificación** cuxa adquisición pode ser obxecto deste contrato para a formación “un nivel susceptible de acreditación formal ou, no seu defecto, o nivel de cualificación base de cada ocupación no sistema de clasificación profesional da empresa” (art. 5 Rd 488/1998).

Todo o cal significa que o traballador se compromete tanto a traballar como a recibir formación e o empresario tanto a retribuí-lo traballo como a proporcionar formación ó traballador.

Poderanse celebrar contratos para a formación cos traballadores que reúnan os tres requisitos seguintes:

a) Teñan unha **idade** comprendida entre os 16 e os 21 anos de idade (art. 11. 2. a) ET). Non existe límite de idade para os traballadores minusválidos, para os traballadores estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo (agás que acrediten a formación e experiencia necesarias para o desempeño do posto de traballo), para os desempregados que leven máis de tres anos sen actividade laboral, para os desempregados en situación de exclusión social e para os desempregados que se incorporen ós programas de escolas-obradoiro, casas de oficio e obradoiros de emprego (art. 11. 2 a) ET).

b) Non teñan a **titulación** requirida para formalizar un contrato de traballo en prácticas no oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato (arts. 11. 2 a) ET e 6 Rd 488/1998).

c) Non **desempeñaran con anterioridade** na mesma empresa por tempo superior a doce meses **o posto de traballo** obxecto do contrato para a formación (art. 11. 2 d) ET).

O número máximo de traballadores contratables poderá fixalo o **convenio colectivo** (tanto o sectorial como o de empresa, sempre que haxa un “plan formativo de empresa” en función do tamaño do cadro de persoal) e, no seu defecto, será aplicable o número máximo establecido no **art. 7 do Rd 488/1998**, de acordo cunha escala en función do número de traballadores da empresa, incluíndo no cómputo de traballadores con independencia da modalidade contractual (fixos, temporais, a tempo parcial ou total, a domicilio, etc.) (art. 7 Rd 488/1998).

Os contratos para a formación dos traballadores minusválidos (art. 7. 3 RD 488/1998) e os que se realicen no marco dos programas de garantía social, en escolas obradoiro e casas de oficios (disposición adicional segunda Rd 488/1998) non computarán a efectos destes límites.

Enténdese por **plan formativo**, “un conxunto estruturado de accións formativas coherentes coa actividade empresarial que inclúen accións especificamente dirixidas a traballadores para a formación e que contemple, como mínimo, os obxectivos e contidos normativos de ditas accións, así como os recursos necesarios para a súa financiación” (art. 7.1 RD 488/1998).

Os contratos para a formación formalízanse **por escrito, segundo o modelo oficial** (arts. 11. e 17. 1 Rd 488/1998).

O contrato comunicárase á oficina pública de emprego correspondente (arts. 16. 1 ET e 17. 2 e 3 Rd 488/1998).

A duración do contrato para a formación non poderá ser superior a dous anos nin inferior a seis meses, agás que por convenio colectivo sectorial -non por convenio colectivo de empresa-, se fixen duracións distintas, en atención ás características do oficio e ós requirimentos formativos, sen que en ningún caso a duración sexa inferior a seis meses nin superior a tres anos ou a catro anos cando o contrato se concerta cun **traballador minusválido**, debendo ter en conta o grao de minusvalía e as características do proceso formativo a realizar (art. 11. 2 c) ET).

Se o contrato se concertara por tempo inferior ó máximo permitido, poderán pactarse ata dúas prórrogas, dunha duración que non poderá ser superior á duración mínima do contrato establecida legal ou convencionalmente (art. 19. 1 Rd 488/1998).

Expirada a duración máxima do contrato para a formación, ningún traballador poderá ser contratado baixo esta modalidade pola mesma ou por distinta empresa (art. 11. 2 d) ET).

O que si se permite é un novo contrato para a formación pola mesma ou distinta empresa ata cubrir a duración máxima legal ou convencional.

Este límite opera tamén cando se celebra un contrato para a formación despois dun contrato de aprendizaxe ou de formación da normativa anterior (Disposición transitoria primeira ET).

A estes efectos, o empresario poderá recabar por escrito, antes de celebra-lo contrato, certificación do INEM na que conste o tempo no que o traballador estivo contratado para a formación con anterioridade á contratación que pretende realizar. Esta certificación deberá emitirse no prazo de dez días, transcorrido-lo cales o empresario queda exonerado das responsabilidades derivadas dun posible incumprimento (art. 22. 2 Rd 488/1998), tanto da contractual (art. 23 Rd 488/1998) como da administrativa (art. 7. 2 LISOS).

O traballador está obrigado a presta-lo traballo efectivo, como calquera outro traballador, e a recibila formación (art. 9.1 Rd 488/1998).

As faltas de asistencia e de puntualidade ás ensinanzas teóricas serán cualificadas de faltas ó traballo a efectos disciplinarios (art. 9. 2 Rd 488/1998).

O empresario está obrigado a proporcionar ó traballador a formación teórica para o desempeño do oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato (art. 11. 2 ET).

A formación teórica vén regulada polos arts. 11. 2 e) do ET e 10 do Rd 488/1998, pola OM do 14 de xullo de 1998 e pola Resolución do 26 de outubro de 1998.

A formación teórica do traballador esixe a concesión de **permisos** para asistir á mesma, sexa nun centro de formación propio da empresa ou alieo a ela (art. 8.2 Rd 488/1998).

Aínda que a formación teórica persigue a adquisición de coñecementos para o desempeño do oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato, excepcionalmente, cando os traballadores non estean en posesión do **título de gra-**

duado escolar, a formación teórica perseguirá completa-la formación básica (arts. 11.2 e) ET e 10.6 Rd 488/1998).

O contido da formación teórica, ou está regulado xunto co **certificado de profesionalidade** do oficio de que se trate, ou terá que seguir os contidos establecidos polo INEM (arts. 10 Rd 488/1998 e 1 OM 14 de xullo de 1998).

Cando o traballador acredite, mediante certificación administrativa, que realizou con anterioridade un curso de formación profesional axeitado ó oficio obxecto do contrato, amortizarase a formación teórica, incrementándose a retribución proporcionalmente ó tempo non dedicado á formación teórica e si ó traballo (art. 11.2 e) ET).

O **tempo dedicado á formación teórica** variará en función das características do oficio e do número de horas establecidas para o módulo formativo en cuestión, no podendo ser inferior ó 15 por 100 da xornada máxima prevista no convenio colectivo aplicable, podendo ser aumentado por este (arts. 11.2 e) ET e 10.2 Rd 488/1998).

A **distribución do tempo** dedicado á formación teórica ó longo da xornada laboral será fixado polo convenio colectivo aplicable, podendo alternarse co tempo de traballo efectivo ou concentrarse en determinados días ou semanas ou concentrarse ó final do contrato, se así o establece o convenio colectivo (art. 11.2 e) ET e 10.2 Rd 488/1998).

A formación teórica pode ser **presencial** en centros de formación da empresa ou alleos a elas (públicos o privados) ou **a distancia**, cando no existan centros de formación presencial idóneos na localidade onde radique o centro de traballo da empresa (art. 10.2, 3 e 4 Rd 488/1998). En todo caso, non se cumpre coa obriga de proporcionar formación teórica ó traballador traballando este a xornada completa e estudando a distancia fóra da xornada laboral (STS do 20 de maio de 1997).

A formación teórica **financiarase** con cargo ó presuposto de formación continua do INEM (arts. 10.5 Rd 488/1998 e 8 e ss. OM do 14 de xullo de 1998 e Acordo Tripartito sobre formación profesional).

En caso de **incumprimento empresarial** da totalidade da obriga de dar formación teórica, presumirase que o contrato para a formación é un contrato de traballo común (arts. 11.2.k) ET e 22.4 Rd 488/1998), sen prexuízo da sanción administrativa correspondente (art. 7.2 LISOS). A xurisprudencia sinalou que a falta de formación teórica, aínda que a formación práctica se realizara e adquirira a través seu, o adestramento no oficio, supón unha desnaturalización do contrato, existindo por isto fraude de lei.

O contrato de traballo para a formación poderá celebrarse a tempo total ou a tempo parcial (art. 12.2 ET).

A xornada laboral réxese pola normativa común do ET (arts. 34 e ss ET), coas peculiaridades establecidas para os menores de 18 anos (arts. 6.2 e 3 e 34.3 e 4 ET).

O empresario está obrigado a designar un titor a cada traballador contratado para a formación, podendo se-lo propio empresario -se traballa na empresa-, ou outra persoa que posúa a cualificación profesional requirida. Cada titor non poderá ter a seu cargo a máis de tres traballadores para a formación, agás o establecido en convenio colectivo (art. 8.3 Rd 488/1998).

As súas **funcións** serán as de controlar e valora-lo aproveitamento do traballador na súa formación práctica na empresa, debendo informar ó empresario para a confección por este do certificado de formación práctica.

Os contratos para a formación extinguiranse pola chegada do termo convindo, previa denuncia dunha das partes, cun preaviso mínimo de quince días, (arts. 49. I c) ET e 21 Rd 488/1998) e, naturalmente, por calquera das causas previstas no art. 49.I do ET (art. 19.I Rd 488/1998).

Sei non houbera denuncia e o traballador continuara traballando:

- a) De no terse esgotado a duración máxima do contrato, prorrogarase automaticamente ata o prazo.
- b) De terse esgotado a duración máxima do contrato, considerarase prorrogado tacitamente por tempo indefinido, como traballador común, agás proba en contrario que acredite a temporalidade da prestación (arts. 49.I c) ET e 20 Rd 488/1998).
- c) No caso de incumprirse soamente o prazo de preaviso, o traballador terá dereito a unha indemnización equivalente ó salario correspondente ós días en que o prazo se incumprira (art. 21 Rd 488/1998).

Os contratos celebrados por duración inferior á máxima establecida, poderán prorrogarse ata dúas veces, agás disposición convencional en contrario, sen que cada prórroga poida ser inferior á duración mínima do contrato legal ou convencional e, desde logo, sen que a duración total do contrato poida ser superior á duración máxima (art. 19. I Rd 488/1998).

O contrato para a formación pode converterse nun contrato laboral común por tempo indefinido ou de duración determinada sen solución de continuidade, en cuxo caso o tempo do contrato para a formación computará a efectos de antigüidade e non se poderá pactar un novo período de proba (art. 11. 2 j) ET).

Nos convenios colectivos poderán establecerse compromisos de conversión dos contratos para a formación en contratos de traballo por tempo indefinido (art. 11. 3 ET).

O empresario está obrigado a entregar ó traballador ó finaliza-lo contrato un certificado no que conste a duración da formación teórica e o nivel de formación práctica adquirido, valorado discrecionalmente polo empresario (arts. 11. 2 g) ET e 12.1 Rd 488/1998 e 13 OM 14 de xullo de 1998), de acordo co modelo que figura na Resolución do 26 de outubro de 1998. O incumprimento empresarial desta obriga será sancionable administrativamente (art. 6.6 LISOS).

O centro onde recibira o traballador a formación teórica debe emitir un certificado onde conste o contido formativo e o grao de aproveitamento (art. 13 OM do 14 de xullo de 1998). O modelo de certificación contense no anexo da Resolución do 26 de outubro de 1998.

O traballador pode solicitar da administración competente que, previas as probas de avaliación a que se refire o Rd 797/1995, do 19 de maio, lle expida o certificado de profesionalidade (art. 11. 2 g) ET e 12.2 Rd 488/1998), equivalente a un título de formación profesional habilitante para ser contratado en prácticas.

O número de contratos de formación (cadro 5.15) realizados en Galicia, en 2003, foi de 15.298 (en 2002: 14.842). Isto é, un 2,14% do total de contratos, 456 con-

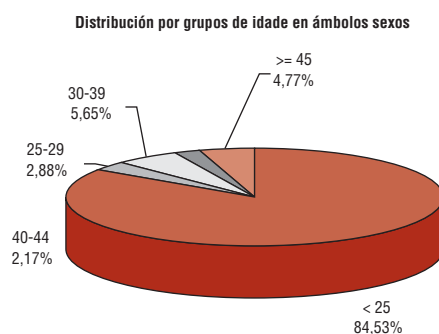
tratos máis que os realizados no pasado ano. En canto á variable sexo, o 61,87 dos contratos desta modalidade realízanse con homes, con mulleres o 38,13% deles. En canto á idade e aínda que o límite de idade dos 21 anos non existe para os traballadores minusválidos, para os traballadores estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo (agás que acrediten a formación e experiencia necesarias para o desempeño do posto de traballo), para os desempregados que leven máis de tres anos sen actividade laboral, para os desempregados en situación de exclusión social e para os desempregados que se incorporen ós programas de escolas-obradoiros, casas de oficio e obradoiros de emprego, o groso da contratación de formación, case un 85%, materialízase con menores de 25 anos. Por isto cabería estimar en algo máis dun 16% os contratos formativos destinados á contratación dos colectivos maiores de 21 anos mencionados.

■ Cadro 5.15

Contratos en formación. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	3.098	50	89	30	130	2.032	76	167	57	92	5.821
Lugo	1.061	41	50	31	87	518	60	81	46	50	2.025
Ourense	1.068	30	54	30	136	438	35	109	44	96	2.040
Pontevedra	3.245	50	95	28	62	1.472	99	219	66	76	5.412
Galicia	8.472	171	288	119	415	4.460	270	576	213	314	15.298

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A porcentaxe de uso desta modalidade de contrato, segundo o sector de actividade. O 60% corresponde a servizos, un 25% en construción, case un 14% na industria e non alcanza o 1% en agricultura e pesca (cadro 5.3).

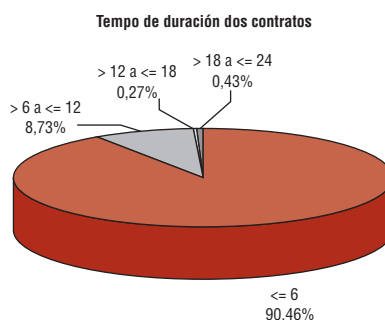
En canto á duración media destes contratos (cadro 5.16), chama a atención que podendo celebrarse legalmente entre seis meses e ata dous anos, podendo incluso ampliarse por convenio colectivo sectorial a tres anos ou a catro anos (cando se concerte cun **traballador minusválido**) o 99,19% non supere os doce meses, e máis aínda, que o 90,46% non supere os seis meses.

Contratos en formación. Por duración e provincias. Galicia. 2003

Cadro 5.16

	Duración en meses					Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	5.070	688	25	33	5	5.821
Lugo	1.783	228	0	11	3	2.025
Ourense	1.910	118	2	8	2	2.040
Pontevedra	5.075	302	15	14	6	5.412
Galicia	13.838	1.336	42	66	16	15.298

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.5. Contrato de traballo en prácticas

O obxecto do contrato de traballo en prácticas é dobre. Por unha banda, trátase dun contrato de traballo, coa finalidade de intercambiar traballo dependente e retribución garantida e, doutra, persegue a obtención dunha experiencia práctica profesional, imprescindible para inserirse establemente no mercado de traballo. Así, o posto de traballo deberá permitirla obtención da práctica profesional adecuada ó nivel de estudos cursados. Mediante convenio colectivo sectorial se determinarán os postos de traballo, grupos, niveis e categorías profesionais obxecto deste contrato (art. 11.1 a) ET).

O tipo de traballo a desenvolver está intimamente unido co título do traballador e co seu nivel de estudos. O que necesariamente ten que influír na clasificación profesional na que se contrate ó traballador (art. 22.3 Rd 488/1998). Para poder celebrar un contrato de traballo en prácticas, o traballador deberá estar en posesión dun título universitario (diplomado ou licenciado universitario, enxeñeiro técnico, arquitecto técnico, enxeñeiro ou arquitecto), de formación profesional de grao medio ou superior (técnico ou técnico superior de formación profesional) ou oficialmente recoñecido como equivalente (arts. 11.1 ET e 1.1 Rd 488/1998).

Quedan expresamente excluídas as prácticas profesionais realizadas por **estudantes** como parte integrante dos seus estudos académicos ou dos cursos de formación profesional ocupacional, ó amparo da lexislación vixente (Disposición adicional primeira Rd 488/1998) ós **médicos internos residentes** (MIR) que se rexan pola súa normativa específica (Lei 24/1982, do 16 de xuño, Rd 127/1984, do 11 de

xaneiro e OM do 27 de xuño de 1989). Igualmente resultan excluído-los **bolseiros** nas empresas.

Por outra parte, o contrato de traballo en prácticas haberá de celebrarse dentro dos catro anos inmediatamente seguintes á terminación dos estudos ou dos seis anos se se trata de traballadores minusválidos (art. 11.1 ET).

O cómputo deste período iniciárase desde o momento da terminación dos estudos e non desde a data de obtención do título (art. 1.2 Rd 488/1998). Cando se teñan cursado estudos no estranxeiro, o cómputo iniciárase desde a data da validación dos estudos en España (art. 1.2 Rd 488/1998).

O contrato de traballo en prácticas debe formalizarse sempre **por escrito** (arts. 8.2 ET e 3 Rd 488/1998) **e en modelo oficial** proporcionado polo INEM.

No contrato terán que mencionarse necesariamente a duración, a titulación do traballador e o posto de traballo a desempeñar durante as prácticas (art. 3 Rd 488/1998).

O contrato -e, no seu caso, as prórrogas, e a terminación-, deberán comunicarse á oficina pública de emprego (art. 10.1 ET e 3 Rd 488/1998).

O **incumprimento da forma escrita** converterá o contrato de traballo en prácticas nun contrato laboral común a tempo completo e de duración indefinida, agás proba en contrario que acredite a natureza temporal ou parcial do mesmo (art. 22.1 Rd 488/1998), constituíndo tamén unha infracción laboral grave para o empresario sancionable administrativamente (art. 7.1 LISOS). O simple incumprimento do modelo oficial constitúe unha infracción laboral leve (art. 6.6 LISOS).

O contrato non poderá ter unha duración inferior a seis meses ou superior a dous anos, dentro de cuxos límites os convenios colectivos poderán determinala súa duración, atendendo ás características do sector e das prácticas a realizar (arts. 11.1 ET e 19 e 20 Rd 488/1998).

En ausencia de convenio colectivo, os contratos en prácticas concertados por unha duración inferior á máxima poderán prorrogarse por acordo expreso entre as partes ata dúas veces por períodos non inferiores ó mínimo de duración do contrato establecido legalmente, sempre que a duración inicial máis a da prórroga non superen o máximo de dous anos (art. 3.2 Rd 488/1998).

Por outra parte, ningún traballador poderá estar contratado en prácticas na mesma ou distinta empresa por tempo superior a dous anos en virtude da mesma titulación (art. 11.1 c) ET).

A estes efectos, o traballador poderá recabar por escrito, antes de celebra-lo contrato, certificación do INEM na que conste o tempo en que o traballador estivo contratado en prácticas con anterioridade á contratación que se pretende realizar. Esta certificación deberá emitirse no prazo de dez días, transcorridos os cales o traballador resultará exonerado da responsabilidade derivada dun posible incumprimento contractual (art. 23 Rd 488/1998) ou administrativo (art. 7.1 LISOS).

Será posible pactar un período de proba de duración non superior a un mes para os traballadores con título de grao medio e a dous meses para os traballadores con título de grao superior, agás o disposto no convenio colectivo aplicable (arts. 11.1 d) ET e 19.2 Rd 488/1998).

A retribución do traballador en prácticas non poderá ser inferior ó salario mínimo interprofesional (art. 2. 1 RD 488/1998). A retribución será fixada por convenio colectivo e, no seu defecto, non poderá ser inferior ó 60 ou ó 75 por 100, durante o primeiro e o segundo ano de contrato respectivamente, do salario fixado en convenio para un traballador que desempeñe o mesmo ou equivalente posto de traballo (art. 11.1 e) ET).

Os contratos de traballo en prácticas extinguíranse pola chegada do termo convindo, previa denuncia dunha das partes, cun preaviso mínimo de quince días, (arts. 49. 1 c) ET e 21 RD 488/1998) e, naturalmente, por calquera das causas previstas no art. 49. 1 do ET. Se non houbera denuncia e o traballador continuara traballando:

- a) De no haberse esgotado a duración máxima do contrato, se prorrogará automaticamente ata dicho prazo.
- b) De haberse esgotado a duración máxima do contrato, se considerará prorrogado tacitamente por tempo indefinido, como traballador común, agás proba en contrario que acredite a temporalidade da prestación (arts. 49. 1 c) ET e 20 RD 488/1998).
- c) No caso de incumprirse soamente o prazo de preaviso, o traballador terá dereito a una indemnización equivalente ó salario correspondente a los días en que dicho prazo se incumprira (art. 21 RD 488/1998).

Nos convenios colectivos poderán establecerse compromisos de conversión dos contratos de traballo en prácticas en contratos de traballo por tempo indefinido (art. 11.3 ET).

Á terminación do contrato de traballo en prácticas o empresario deberá expedir un certificado en o que conste a duración das prácticas, o posto o postos de traballo ocupados e as principais tarefas realizadas en cada uno deles (art. 4 RD 488/1998).

Esta modalidade contractual alcanzou en 2003 un número de 6.565 (2002: 6.354) contratos, lo que representa o 0,92% do total. Respecto ó ano anterior se han realizado 211 contratos máis. Se contrata en un 52,32% de veces con homes e un 47,67% con mulleres. É o sector servizos o que maior uso fai desta contratación en case un 70% de veces, en un 18% faino a industria, case un 12 % a construción e no chega o 1% a agricultura e pesca.

Por grupos de idade, a natureza destes contratos arroxa a maior porcentaxe de uso, o 59,90% nos menores de 25 anos, seguido do grupo de idade de 25-29 anos que representa o 34,12%; repartíndose un 6% restantes los grupos de idade de maiores de 30 anos.

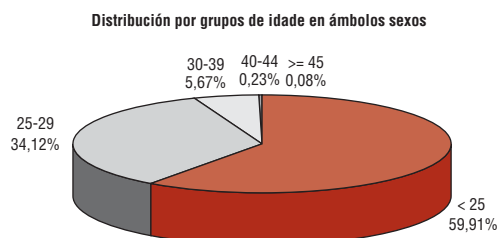
En canto a duración (cadro 5.18) un 39,83% non supera os seis meses mínimos, un 52,79% non superan os 12 meses e non chegan ó 3% os que se aproximan ó período máximo de duración legal. En canto ó tipo de xornada (cadro 5.19) en o 86,72% das veces o contrato se realiza tempo completo e en 13,28% a tempo parcial, media que varía levemente incrementando novamente a parcialidade en o caso das mulleres en 6 puntos.

Contratos en prácticas. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.17

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	982	530	102	2	2	828	584	72	5	2	3.109
Lugo	251	96	13	0	0	174	118	16	3	0	671
Ourense	169	71	14	0	0	119	77	11	1	0	462
Pontevedra	730	386	85	1	1	680	378	59	3	0	2.323
Galicia	2.132	1.083	214	3	3	1.801	1.157	158	12	2	6.565

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

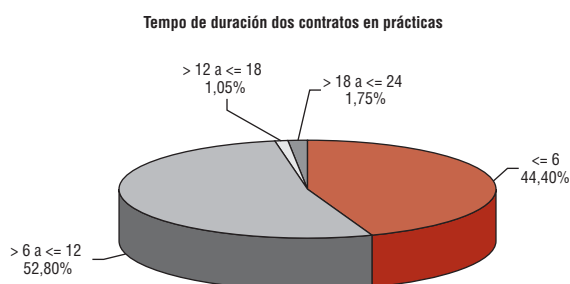

Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.18

	Duración en meses				Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	
A Coruña	1.485	1.530	30	64	3.109
Lugo	208	450	8	5	671
Ourense	233	221	5	3	462
Pontevedra	989	1.265	26	43	2.323
Galicia	2.915	3.466	69	115	6.565

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de prácticas. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003■ **Cadro 5.19**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	1.618	120	1.498	1.491	285	1.206	3.109	405	2.704
Lugo	360	10	350	311	44	267	671	54	617
Ourense	254	32	222	208	56	152	462	88	374
Pontevedra	1.203	103	1.100	1.120	222	898	2.323	325	1.998
Galicia	3.435	265	3.170	3.130	607	2.523	6.565	872	5.693

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.6. Contrato de inserción

O contrato de inserción celebrárase entre a Administración Pública e un demandante de emprego para realizar unha obra ou servizo de interese xeral ou social, dentro do ámbito das súas competencias, como medio de adquisición de experiencia laboral e mellora da ocupabilidade do desempregado participante, dentro do ámbito dos programas públicos que se determinen regulamentariamente. (art. 15.I.d) ET). Os traballadores que sexan parte nestes contratos non poderán repetir a súa participación ata transcorridos tres anos desde a finalización do anterior contrato de inserción, sempre e cando fora contratado baixo esta modalidade por un período superior a 9 meses nos últimos 3 anos (art. 15.I.d) ET).

Os custos laborais e de Seguridade Social destes contratos de inserción serán financiados polos servizos públicos de emprego competentes a través das partidas de gastos que correspondan, subvencionando, a efectos salariais, a contía equivalente á base mínima do grupo de cotización ó que corresponda a categoría profesional desempeñada polo traballador, así como os complementos salariais de residencia regulamentariamente establecidos e, a efectos de seguridade social, as cotas derivadas de os salarios. O Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais informará con carácter trimestral á Comisión Delegada do Goberno sobre as subvencións concedidas e satisfeitas en o período así como sobre o seguimento e control das mesmas (art. 15.I.d) ET modificado por Lei 62/2003, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social).

Esta modalidade contractual alcanzou en 2003 un número de 11.717 (2002: 4.784) contratos, o que representa o 1,63% do total. Respecto ó ano anterior realizáronse a nada desdeñable cifra de 6.933 contratos máis. É dicir foi o contrato que experimentou o maior crecemento (o 144%) interanual. Contrátase nun 52,69% de veces con mulleres e un 47,31% con mulleres. É o sector servizos o que maior uso fai desta contratación en case un 93,46% de veces, nun 4,95% faino a construción, case un 1,57 % a industria e chega ó 0,01% a agricultura e pesca. Por grupos de idade, os datos arrojan as seguintes porcentaxes de uso, o 29,17% nos menores de 25 anos, seguido do grupo de idade de 25-29 anos que representa o 25,60%; o grupo de idade 30 a 39 anos, o 20,17%, o de 45 ou de maiores de 45 anos, o 17,39% e o grupo de 40 a 44 o 7,64%.

En canto a duración (cadro 5.21) un 17,82% non supera os sete días, un 22,13 alcanza a durar entre 1 e 3 meses; un 29,88% duran entre 3 e 6 meses; e un 28,63%

alcanzan unha duración entre os 12 meses e os 18 meses. En canto ó tipo de xornada (cadro 5.22) no 98,29% das veces o contrato realízase a tempo completo e en 1,71% a tempo parcial, media que varía levemente incrementando novamente a parcialidade no caso das mulleres.

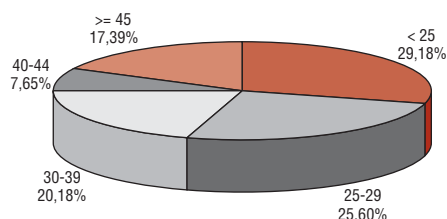
Contratos temporais de inserción. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.20

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	768	496	473	204	593	729	742	515	176	250	4.946
Lugo	277	196	165	63	169	379	392	316	113	144	2.214
Ourense	191	128	119	56	229	279	280	89	26	49	1.446
Pontevedra	339	283	298	112	384	457	483	389	146	220	3.111
Galicia	1.575	1.103	1.055	435	1.375	1.844	1.897	1.309	461	663	11.717

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos

■ Cadro 5.21

Contratos temporais de inserción. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	1.607	0	83	1.325	691	1.220	20	0	0	0	4.946
Lugo	243	8	6	525	787	624	21	0	0	0	2.214
Ourense	201	0	4	147	395	679	20	0	0	0	1.446
Pontevedra	37	0	6	597	1.629	832	10	0	0	0	3.111
Galicia	2.088	8	99	2.594	3.502	3.355	71	0	0	0	11.717

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos temporais de inserción. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.22

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	2.534	17	2.517	2.412	50	2.362	4.946	67	4.879
Lugo	870	8	862	1.344	14	1.330	2.214	22	2.192
Ourense	723	16	707	723	17	706	1.446	33	1.413
Pontevedra	1.416	31	1.385	1.695	47	1.648	3.111	78	3.033
Galicia	5.543	72	5.471	6.174	128	6.046	11.717	200	11.517

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.7. Contratos de relevo, xubilación parcial e substitución

O contrato de substitución de traballadores xubilados anticipadamente ten por obxecto a substitución dun traballador xubilado anticipadamente ós 64 anos (arts. 1 e ss. Rd I 194/1985) por un traballador inscrito como desempregado na oficina pública de emprego.

Poderá utilizarse calquera das modalidades de contratación vixentes, agás as do contrato eventual e contrato a tempo parcial (art. 3.1 Rd I 194/1985). O contrato deberá finalizarse **por escrito**, debendo constar no mesmo o nome do traballador a quen se substitúe (art. 3.2 Rd I 194/1985). A duración mínima será de un ano (art. 3.2 Rd I 194/1985).

Se durante a vixencia do contrato se producira o cese do traballador, o empresario deberá substituílo no prazo máximo de 15 días por outro traballador desempregado polo tempo que reste para alcanza-la duración máxima do contrato agás casos de forza maior.

En caso de incumprimento, deberá aboar á entidade xestora o importe da prestación de xubilación devengada polo traballador substituído desde o momento do cese do traballador contratado (art. 4 Rd I 194/1985).

O obxecto do contrato de relevo e de xubilación anticipada é o de substituír a un traballador que accede á xubilación parcial mediante a conversión do seu contrato a tempo completo nun contrato a tempo parcial cunha redución da súa xornada de traballo e do seu salario entre un mínimo do 25 por 100 e un máximo do 85 por 100 por outro traballador en situación de desemprego que se compromete como mínimo a cubri-la xornada reducida do traballador substituído ata a data de xubilación total deste (art. 12.6 ET).

■ Requisitos dos traballadores

- a) Os traballadores substitutos han de ser **desempregados ou ter concertado coa empresa un contrato de duración determinada**.
- b) Os traballadores substituídos han de **reuni-las condicións esixidas para ter dereito á pensión contributiva de xubilación da Seguridade Social con excepción da idade**, que terá que ser inferior en 5 anos, como máximo, á esixida ou cando, reunindo igualmente as condicións xerais, tivera cumprida xa dita idade (art. 12.6 ET).

■ Requisitos da empresa

- a) A empresa ven obrigada a ter cuberta, como mínimo, a xornada de traballo deixada vacante polo traballador relevado ata a data de xubilación total deste último (art. 12.6 ET).
- b) Se durante a vixencia do contrato de relevo se producira o cese do traballador relevista, a empresa deberá substituílo no prazo de 15 días naturais por outro traballador desempregado ou que tivese concertado coa empresa un contrato de duración determinada (Disposición adicional segunda. 1 e 3 Rd I 131/2002).
- c) Se o traballador xubilado parcialmente fose despedido improcedentemente antes de cumprir-la idade de xubilación e non se procedera a súa readmisión, o empresario estará obrigado a ofrecer ó traballador relevista a ampliación da súa xornada de traballo e, de non ser aceptada por este, deberá contratar a outro tra-

ballador por medio de outro contrato de relevo. No suposto de que a xornada de traballo do relevista fose superior á xornada deixada vacante, a ampliación anterior terá como límite a xornada a tempo completo establecida no convenio colectivo aplicable ou, no seu defecto, a xornada máxima ordinaria legal (Disposición adicional segunda. 2 Rd I 131/2002).

d) En caso de incumprimento dalgunha das dúas obrigas anteriores, o empresario deberá aboar á entidade xestora da Seguridade Social o importe da prestación de xubilación parcial devengado, desde o momento do cese ou do despedido improcedente, respectivamente e ata que o xubilado parcial acceda á xubilación ordinaria ou anticipada (Disposición adicional segunda. 4 Rd I 131/2002).

O contrato de relevo poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial**. Neste último caso, a duración da xornada deberá ser, como mínimo, igual á redución de xornada acordada co traballador substituído que non poderá ser superior ó 85 por 100 nin inferior ó 25 por 100 da xornada legal ou convencional ordinaria (art. 12.6 ET).

A forma do contrato de relevo terá que ser necesariamente **escrita** (arts. 8.2 e 12.4 ET). Existe un **modelo oficial** de contrato de relevo (art. 12.4 ET).

Trátase, ben dun **contrato temporal** polo tempo que falte ó traballador relevado para causar dereito á súa pensión de xubilación ordinaria (5 anos, como máximo), ben dun **contrato indefinido ou de carácter anual**, no caso de que o traballador xubilado parcialmente xa alcanzara a idade de xubilación e continuara traballando (art. 12.6 ET).

O contrato extinguirase ó cumprir o traballador relevado a idade establecida no réxime correspondente da Seguridade Social para causar dereito á pensión de xubilación ordinaria no caso de ser temporal. Se, ó cumprir dita idade, o traballador xubilado parcialmente continuase na empresa, o contrato de relevo que se celebrara por duración determinada poderá prorrogarse mediante acordo das partes por períodos anuais, extinguíndose, en todo caso, ó finaliza-lo período correspondente ó ano no que se produza a xubilación total do traballador relevado (art. 12.6 ET).

No caso de se tratar dun contrato de relevo para substituír a un traballador xubilado parcialmente despois de alcanzada a idade de xubilación de carácter anual, prorrogarase automaticamente por períodos anuais, agás denuncia dunha das partes, extinguíndose en todo caso ó finaliza-lo período correspondente ó ano no que se produza a xubilación total do traballador relevado (art. 12.6 ET).

Mentres dure o contrato de relevo, a pensión de xubilación parcial que aboe a Seguridade Social ó traballador relevado será compatible co traballo a tempo parcial e co salario igualmente parcial polo percibido (art. 12.6 ET).

Chama a atención o pouco éxito dunhas fórmulas contractuais que parecen ofrecer fórmulas transicionais de carácter flexible e gradual, e que ofrecen un balance en datos, sumádo-los tres tipos que agrupamos neste epígrafe. En total suman 1.343 contratos, un 0,1% do total de contratos rexistrados en Galicia en 2003.

Contratos de relevo. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.23

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	19	30	33	5	2	3	12	11	0	2	117
Lugo	19	36	24	0	1	0	3	0	0	0	83
Ourense	2	5	1	0	0	0	2	0	0	0	10
Pontevedra	214	109	42	7	8	33	28	13	2	1	457
Galicia	254	180	100	12	11	36	45	24	2	3	667

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.24

Contratos de relevo. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	0	0	0	0	0	0	7	2	5	103	117
Lugo	0	0	0	0	0	0	2	0	1	80	83
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	10
Pontevedra	0	0	1	0	0	3	14	11	27	401	457
Galicia	0	0	1	0	0	3	23	13	34	593	667

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de relevo. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.25

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	89	4	85	28	13	15	117	17	100
Lugo	80	1	79	3	0	3	83	1	82
Ourense	8	1	7	2	2	0	10	3	7
Pontevedra	380	229	151	77	47	30	457	276	181
Galicia	557	235	322	110	62	48	667	297	370

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de xubilación parcial. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.26

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	0	0	0	0	92	0	0	0	0	14	106
Lugo	0	0	0	0	81	0	0	0	0	0	81
Ourense	0	0	0	0	8	0	0	0	0	2	10
Pontevedra	0	0	0	0	420	0	0	0	0	30	450
Galicia	0	0	0	0	601	0	0	0	0	46	647

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Cadro 5.27
Contratos de xubilación parcial. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	0	0	0	0	1	1	2	3	89	10	106
Lugo	0	0	0	0	0	2	0	1	76	2	81
Ourense	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	10
Pontevedra	1	0	0	1	3	10	9	30	380	16	450
Galicia	1	0	0	1	4	14	11	34	554	28	647

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2003
Cadro 5.28

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	5	2	4	2	1	0	0	2	2	1	19
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	2	4	1	0	1	0	2	0	0	0	10
Galicia	7	6	5	2	2	0	2	2	2	1	29

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por duración e provincias. Galicia. 2003
Cadro 5.29

	Duración en meses				Total
	= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	17	2	0	0	19
Lugo	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0
Pontevedra	10	0	0	0	10
Galicia	27	2	0	0	29

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.8. Outros contratos

As demais modalidades contractuais son cuantitativamente pouco significativas polo que nos remitimos ós cadros que as representan.

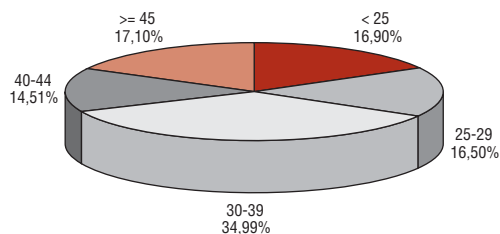
Contratos temporais de minusválidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.30

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	24	14	49	17	30	9	5	23	6	7	184
Lugo	5	9	15	4	4	0	4	10	4	2	57
Ourense	4	7	13	6	6	2	4	4	1	0	47
Pontevedra	35	20	52	28	33	6	20	10	7	4	215
Galicia	68	50	129	55	73	17	33	47	18	13	503

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos

Contratos temporais de minusválidos. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.31

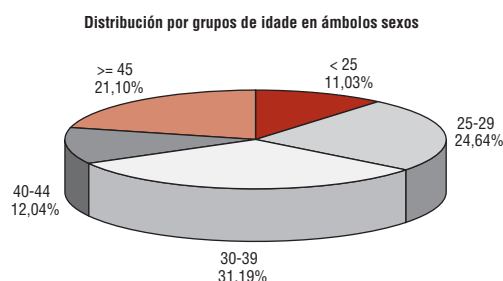
	Duración en meses				Total
	= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	179	5	0	0	184
Lugo	55	1	1	0	57
Ourense	45	1	0	1	47
Pontevedra	208	6	0	1	215
Galicia	487	13	1	2	503

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.32** **Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	362	736	1.366	604	1.251	190	335	590	136	182	5.752
Lugo	310	804	1.524	888	1.741	2.159	4.758	4.519	1.334	1.291	19.328
Ourense	64	123	181	100	337	13	24	36	3	44	925
Pontevedra	202	664	1.227	642	1.519	125	203	237	31	183	5.033
Galicia	938	2.327	4.298	2.234	4.848	2.487	5.320	5.382	1.504	1.700	31.038

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.33** **Outros contratos non contemplados anteriormente. Por duración e provincia. Galicia. 2003**

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	2.710	62	29	57	193	425	5	0	4	2.267	5.752
Lugo	6.715	227	369	39	53	17	20	0	1	11.887	19.328
Ourense	509	0	0	5	6	6	0	1	0	398	925
Pontevedra	2.383	10	4	13	121	105	1	2	10	2.384	5.033
Galicia	12.317	299	402	114	373	553	26	3	15	16.936	31.038

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Outros contratos. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ **Cadro 5.34**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	4.319	1	4.318	1.433	0	1.433	5.752	1	5.751
Lugo	5.267	0	5.267	14.061	0	14.061	19.328	0	19.328
Ourense	805	0	805	120	0	120	925	0	925
Pontevedra	4.254	0	4.254	779	0	779	5.033	0	5.033
Galicia	14.645	1	14.644	16.393	0	16.393	31.038	1	31.037

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.9. Contratos indefinidos ordinarios

Celebráronse en Galicia 17.273 (2002: 16.486) contratos desta modalidade, 787 contratos máis que no ano precedente, o que representa un 2,42% do total de contratos rexistrados. O sector onde máis se emprega esta modalidade foi o de Servizos, cun 76,11%, séguelle a Agricultura cun 26,05%, a Industria 16,50% e a Construción cun 11,29%. Esta contratación realízase no 70,73% con homes e nun 29,27% con mulleres. Por grupos de idade, nun 36,54% de veces se contrata co grupo de 30 a 39 anos, un 20,49% co grupo de 25 a 29 anos; un 15,77% co grupo de idade de 45 anos ou máis anos, un 14,67% con menores de 25 anos e un 12,51% co grupo de 40 a 44 anos.

As porcentaxes segundo tipo de xornada asociados a esta modalidade contractual (Cadro 5.36) reflicten un 79,92% de contratos a xornada completa, un 14,89 % a tempo parcial e un 5,18% con fixeza discontinua. Datos medios que se ven modificados coa variable sexo, sendo respectivamente no caso dos homes un 85,06% de contratos a xornada completa, un 10,19% a tempo parcial e un 4,73% con fixeza discontinua; e nos contratos con mulleres un 67,48% de contratos a xornada completa, un 26,22% a tempo parcial e un 6,29% con fixeza discontinua.

Podería dicirse que se trata dun contrato que se usa singularmente para traballadores cualificados en tramos xeracionais na que existe unha forte demanda no mercado de traballo onde tanto a contratación inicial ou os cambios entre empresas conlevan unha relación desde o inicio estable.

■ Cadro 5.35

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	688	996	1.821	539	716	337	717	997	361	407	7.579
Lugo	241	261	580	278	288	63	80	181	56	69	2.097
Ourense	141	190	258	88	99	55	108	156	39	63	1.197
Pontevedra	788	867	1.824	647	907	221	321	496	154	175	6.400
Galicia	1.858	2.314	4.483	1.552	2.010	676	1.226	1.830	610	714	17.273

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.36

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	4.760	495	4.178	87	2.819	582	2.166	71	7.579	1.077	6.344	158
Lugo	1.648	154	1.460	34	449	145	249	55	2.097	299	1.709	89
Ourense	776	102	662	12	421	146	237	38	1.197	248	899	50
Pontevedra	5.033	495	4.093	445	1.367	453	760	154	6.400	948	4.853	599
Galicia	12.217	1.246	10.393	578	5.056	1.326	3.412	318	17.273	2.572	13.805	896

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.10. Contrato para o fomento da contratación indefinida

O contrato para o fomento da contratación indefinida só pode utilizarse cos seguintes traballadores (Disposición adicional primeira. 2 Lei 12/2001):

a) **Traballadores desempregados con dificultades de inserción no mercado laboral:**

- Xoves desde 16 ata 30 anos, ámbolos inclusive.
- Maiores de 45 anos.
- Minusválidos.
- Desempregados de longa duración, isto é, que leven polo menos seis meses inscritos ininterrompidamente como demandantes de emprego.
- Mulleres que se contraten para prestar servizos en profesións ou ocupacións con menor índice de emprego feminino, isto é, as que prevé a OM do 16 de setembro de 1998.

b) **Traballadores temporais**, isto é, traballadores que, na data de celebración do contrato de fomento da contratación indefinida, estiveran empregados na mesma empresa mediante un contrato temporal, incluído-los contratos formativos (contratos para a formación e contratos de traballo en prácticas), celebrados con anterioridade ó 31 de decembro de 2003.

Así pois, a lei esixe que os contratos temporais estean vixentes ó tempo da súa conversión en indefinidos, non sendo posible a súa celebración trala súa extinción.

Doutra parte, a lei só admite a conversión en indefinidos dos contratos temporais directos das empresas e non dos contratos temporais das ETT.

Non poderá contratar baixo esta modalidade a empresa que, nos seis meses inmediatamente anteriores, realizara extincións por causas obxectivas declaradas improcedentes por sentenza xudicial ou procedera a un despedido colectivo, agás que a realización destes contratos de fomento da contratación indefinida se efectuaran de acordo cos representantes dos traballadores no período de consultas previsto no art. 51.4 do ET (Disposición adicional primeira. 5 Lei 12/2001).

En ámbolos supostos a prohibición de contratar circunscribírase á cobertura de postos de traballo da mesma categoría ou grupo profesional que os afectados polas extincións ou despedimentos e para o mesmo centro ou centros de traballo (Disposición adicional primeira. 5 Lei 12/2001).

“A *sensu contrario*”, poderán contratarse a traballadores despedidos colectivamente con acordo dos representantes dos traballadores ou despedidos obxectivamente con declaración xudicial de procedencia ou sen impugnación xudicial algunha ou, incluso, a despedidos improcedentemente por razóns disciplinarias ou a traballadores con contrato anterior extinguido por calquera causa.

O contrato ten que formalizarse **por escrito, segundo modelo oficial** (Disposición adicional primeira. 3 Lei 12/2001) e, en caso contrario, o contrato resultante será un contrato indefinido ordinario e non un contrato para o fomento da contratación indefinida.

O contrato para o fomento da contratación indefinida concertarase **por tempo indefinido** e poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial**, tanto nas relacións laborais comúns como nas especiais.

O réxime xurídico deste contrato e dos dereitos e obrigas que de o se deriven rexeranse, con carácter xeral, polo disposto na lei e nos convenios colectivos para os contratos por tempo indefinido ordinarios, coa única excepción do réxime indemnizatorio en caso de despido obxectivo improcedente (Disposición adicional primeira. 3 Lei 12/2001).

En caso de conversión do contrato temporal en contrato de fomento da contratación indefinida non poderá pactarse un período de proba, sempre que se trate das mesmas funcións (art. 14.1 ET).

Cando o despido se extinga por causas obxectivas e sexa declarado improcedente, a contía da indemnización será de 33 días de salario por ano de servizo, prorrateándose por meses os períodos de tempo inferiores a un ano e ata un máximo de 24 mensualidades (Disposición adicional primeira. 4 Lei 12/2001).

As empresas de menos de 25 traballadores terán dereito a esta indemnización reducida e a unha redución con cargo ó FOGASA do 40 por 100 da indemnización (art. 33.8 ET), polo que pagarán unha indemnización de 25 días por ano de servizo.

No caso de que o empresario despedise ó traballador a través do art. 52 do ET, sen causa ningunha, cabería pensar en resucita-la figura do despido radicalmente nulo por fraude de lei ou abuso de dereito (arts. 6.4 e 7.2 CC), se ben a xurisprudencia negouse a isto con base na literalidade do art. 108 da LPL. cabería, non obstante, reconduci-la figura do despido disciplinario improcedente e aplica-la indemnización superior legalmente prevista para este caso (STSJ de Castela e León, do 23 de novembro de 1998).

Os contratos para o fomento da contratación indefinida poden beneficiarse dos incentivos previstos no Programa de Fomento de Emprego do correspondente ano.

A posibilidade de celebrar contratos para o fomento da contratación indefinida non ten un límite temporal na Lei 12/2001, se ben o Goberno procederá a avaliar os efectos desta medida a fin de determina-la necesidade ou non do seu mantemento, propoñendo no seu caso as modificacións que procedan (Disposición adicional primeira. 6 Lei 12/2001).

En todo caso, a finalización da vixencia temporal desta medida non afectará ó réxime xurídico dos contratos realizados con anterioridade, agás que sexa expresamente modificado por disposición legal para o efecto (Disposición adicional primeira. 7 Lei 63/1997).

1. A contratación indefinida fomentada deu lugar en 2003, en relación ó primeiro grupo de colectivos ós que se dirixen estas medidas, a 13.710 novos contratos (2002: 13.843), isto é 133 menos que o ano precedente. Representan un 1,92% do total de contratos. As mulleres contratadas representan o 66,32% desta modalidade, en tanto que os homes contrátanse nun 33,68 de ocasións. Por esta preponderancia feminina. O sector de actividade que fixo un maior uso desta modalidade foi o de servizos cunha porcentaxe do 72,72%, seguido da industria cun 16,45%,

construción un 8,68% e por último agricultura cun 2,14%. As porcentaxes segundo tipo de xornada asociadas a esta modalidade contractual (cadro 5.38) reflicten un 74,22% de contratos a xornada completa, un 22,48 a tempo parcial e un 3,29% con fixeza discontinua. Datos medios que se ven modificados coa variable sexo, sendo respectivamente no caso dos homes un 88,78% de contratos a xornada completa, un 10,02% a tempo parcial e un 1,19% con fixeza discontinua; e nos contratos con mulleres un 66,82% de contratos a xornada completa, un 28,81% a tempo parcial e un 4,35% con fixeza discontinua.

Por grupos de idade, o 33,55% realizouse co grupo de idade de 45 ou máis anos, un 23,10% do grupo de 25 a 29 anos, un 19,52% do grupo de idade de 30 a 39 anos; un 19,10% do grupo de menores de 25 anos e un 4,71% co grupo de idade comprendido entre os 40 a 44 anos.

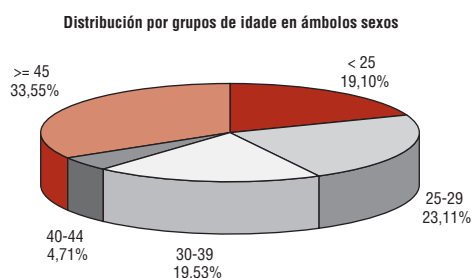
Tanto os grupos de idade como a maior contratación de mulleres veñen relacionados e teñen explicación coas axudas, subvencións e bonificacións dirixidas ós colectivos de desempregados con especiais dificultades.

Contratos indefinidos fomento de emprego. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.37

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	181	249	189	52	1.123	778	1.028	866	219	649	5.334
Lugo	85	71	30	20	354	237	252	253	74	203	1.579
Ourense	52	58	30	15	276	201	214	239	65	204	1.354
Pontevedra	242	272	156	22	1.141	843	1.024	914	179	650	5.443
Galicia	560	650	405	109	2.894	2.059	2.518	2.272	537	1.706	13.710

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.38

Contratos indefinidos de fomento do emprego. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. 2003

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	1.794	171	1.599	24	3.540	1.066	2.323	151	5.334	1.237	3.922	175
Lugo	560	46	511	3	1.019	219	775	25	1.579	265	1.286	28
Ourense	431	37	386	8	923	226	640	57	1.354	263	1.026	65
Pontevedra	1.833	209	1.604	20	3.610	1.109	2.338	163	5.443	1.318	3.942	183
Galicia	4.618	463	4.100	55	9.092	2.620	6.076	396	13.710	3.083	10.176	451

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

II. O segundo grupo de medidas para o fomento do emprego buscaba a conversión de previos contratos temporais ou doutra índole en contratos indefinidos (cadros 5.39). En 2003 efectuáronse 28.791 conversións de tales contratos (2002: 27.439), isto é, 1.352 máis que as realizadas o ano anterior.

O cadro 5.39 permítenos observar que a maior porcentaxe de conversións se produce desde contratos previamente eventuais (68,45%), obra ou servizo determinado (21%), prácticas (6 %) e formación (3%). Nestes catro tipos contractuais concéntranse case un 98% das conversións materializadas no ano 2003. O resto dos contratos se reparten un exíguo 2% do total das conversións.

**Contratos convertidos en indefinidos segundo o tipo de contrato inicial.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 5.39

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	2.427	605	562	2.457	6.051
Eventuais por circunstancias da produción	8.966	1.739	1.863	7.141	19.709
Interinidade	122	18	27	107	274
Temporal inserción	1	1	0	1	3
Temporal minusválidos	45	10	2	31	88
Parcial	0	0	0	0	0
Substitución por xubilación especial ós 64 anos	6	1	0	5	12
Prácticas	834	182	115	597	1.728
Formación	346	97	100	283	826
Minusválidos en centros especiais de emprego	0	0	0	0	0
Relevo	9	1	1	63	74
Outros	16	1	0	9	26
Total	12.772	2.655	2.670	10.694	28.791

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

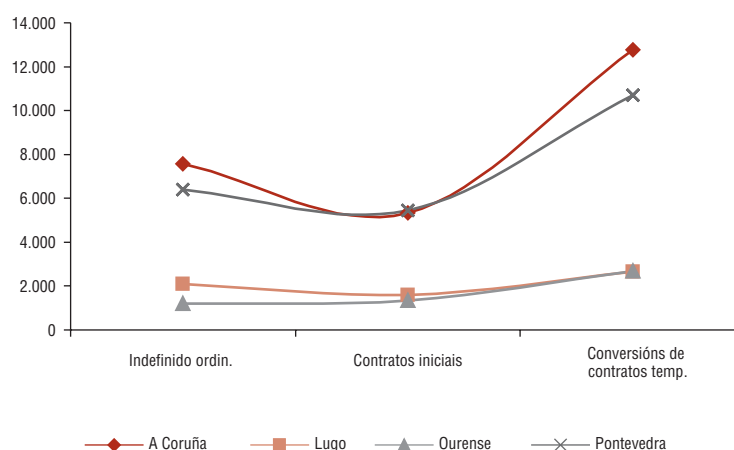
A suma dos datos de contratación referidos ós contratos de indefinidos ordinarios, máis os contratos indefinidos iniciais de fomento da contratación, máis as conversións de temporais en indefinidos, subminístranos o total de contratos realizados no ano e porcentaxe de contratación de natureza estable ou indefinida. A conversión de contratos certamente incorpora un dato a adoptar non sen reservas ou matizacións, na medida que algún contrato temporal pode coincidir, no seu inicio e na súa conversión, no mesmo ano, producindo unha disfunción estatística a ter en conta. Este total reflicte un total de 59.774 contratos indefinidos dun total de 714.881 contratos rexistrados en 2003. O que representa un 8,36% (ano 2002: 8,39%), supoñendo por tanto, que un 91,64% da contratación ten carácter temporal.

Desglose dos contratos rexistrados de duración indefinida e conversión de temporais a indefinidos, sobre total de contratos. Por modalidade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.40

	Total de contratos	Duración indefinida			
		Subtotal	Indefinido ordin.	Fomento da contrat. indefinida	
				Contratos iniciais	Conversiones de contratos temp.
A Coruña	310.890	25.685	7.579	5.334	12.772
Lugo	71.452	6.331	2.097	1.579	2.655
Ourense	50.587	5.221	1.197	1.354	2.670
Pontevedra	281.952	22.537	6.400	5.443	10.694
Galicia	714.881	59.774	17.273	13.710	28.791

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Conclusións de contratación 2003

1º.- A contratación presentou unha clara continuidade con respecto ó ano precedente. A temporalidade e a ascendente rotación dos empregados temporais son coñecidas características estruturais do panorama contractual e é o problema máis persistente para quen mantén contratos de duración determinada. Do total de contratos rexistrados no ano obxecto de estudo o 91,64% da contratación é temporal e en tanto que a contratación indefinida representa o 8,36%.

2º.- A modalidade de contratación eventual sitúase en primeiro lugar, pasando ó segundo lugar –segundo número anual de contratos rexistrados- o contrato de obra ou servizo determinado.

3º.- A tradicional preponderancia dos homes na contratación, convértese en preponderancia feminina ou se modera nas modalidades contractuais de interinidade, os iniciais de fomento do emprego, os de inserción e naqueles que se anoan ó contrato a tempo parcial.

4º.- O cadro 5.41 (efectivos laborais, segundo tipo de contrato) amosa que un 62,3% de tales efectivos manteñen un contrato indefinido, en tanto que un 37,7% vincúlanse mediante unha contratación temporal. A contratación indefinida gaña un punto nesta relación respecto ó ano precedente.

■ Cadro 5.41

Relación de contratación fixa do total de contratación. Galicia. 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total
Total contratos	559.180	638.425	682.109	685.716	688.529	714.881	3.968.840
Indefinidos	10.054	10.367	12.718	13.891	16.486	17.273	80.789
Indefinidos Fomento de Emprego	14.414	16.782	19.835	13.873	13.843	13.710	92.457
Convertidos en indefinidos	14.781	21.467	10.482	24.542	27.439	28.791	127.502
Total	598.429	687.041	725.144	738.022	746.297	774.655	4.269.588

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5º.- O Acordo Interconfederal para a Negociación colectiva de 30 de xaneiro de 2003 aborda criticamente no seu capítulo V os males que padece a contratación propugnando como obxectivo a estabilidade do emprego, como peza esencial da competitividade para as empresas e, o seu tratamento na negociación colectiva e xunto ás fórmulas xa aplicadas de fomento da contratación indefinida (contratación inicial e conversión de contratos) o establecemento de novas fórmulas que eviten ou limiten o encadeamento inxustificado de sucesivos contratos temporais, a identificación das actividades conxunturais que requiran a contratación temporal, o emprego axeitado e causal de cada contrato conforme a lei e o fomento do uso dos contratos formativos como vía de inserción laboral mediante a incorporación ó finalizar tales contratos e a cualificación de traballadores e traballadoras. Un maior emprego de fórmulas deseñadas para a renovación de cadros de persoal e reestruturacións e así mesmo o estudo de fórmulas de discriminación positiva que avance na igualdade no emprego e contratación de homes e de mulleres.

5.3. Empresas de Traballo Temporal

Inclúense neste apartado as empresas de traballo temporal reguladas pola Lei 14/1994, do 1 de xuño que, realizando os contratos de posta a disposición, poden supoñer unha importante canalización da ocupación.

Sendo competencia da comunidade autónoma tanto a autorización como o rexistro, contabilízanse, ademais, todas aquelas empresas de traballo temporal que posúen centros de traballo en Galicia, e que son autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, por se-lo seu ámbito de actuación superior ó da comunidade autónoma.

Pódese ver no cadro 5.42 que das 31 empresas de traballo temporal que están autorizadas para traballar en Galicia no 31 de decembro de 2003, 18 foron autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e 13 pola comunidade autónoma, sendo a provincia de Pontevedra a que ten maior número.

Empresas de traballo temporal autorizadas para actuar en Galicia, a 31.12.2003

■ **Cadro 5.42**

Órgano competente	Número empresas	Ámbito de actuación en Galicia			
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Dirección Xeral de Relacións Laborais	13	6	3	3	10
Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais	18	16	9	7	16
Total	31	22	12	10	26

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

O número de traballadores cedidos por empresas de traballo temporal en Galicia durante 2003 ascende en total á cifra de 55.314, correspondendo maior número ós pertencentes a empresas de ámbito nacional (cadro 5.43), que supoñen case o 78% do total.

■ **Cadro 5.43**

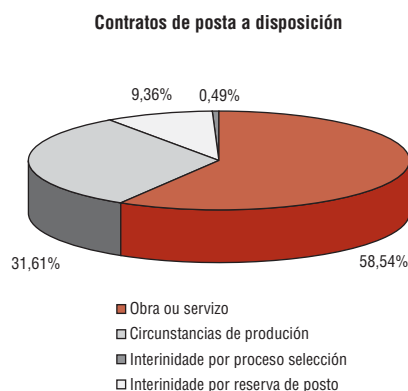
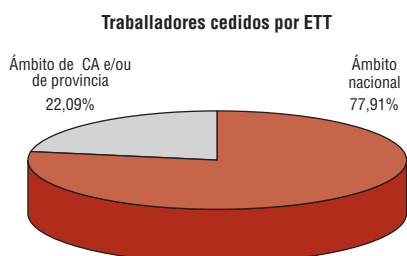
Traballadores cedidos por ETT.
Por contratos de posta a disposición e ámbito territorial de actuación da ETT. Galicia. 2003

	Traballadores	Contratos de posta a disposición ⁽¹⁾				Total
		Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto	Interinidade por proceso selección	
Ámbito nacional	43.093	31.883	21.880	6.674	350	60.787
Ámbito de CA e/ou de provincia	12.221	12.696	2.190	451	24	15.361
Total	55.314	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No que se refire a contratos de posta a disposición subscritos polas empresas de traballo temporal (76.148), os de obra ou servizo determinado e circunstancias da produción supoñen máis do 90% do total.

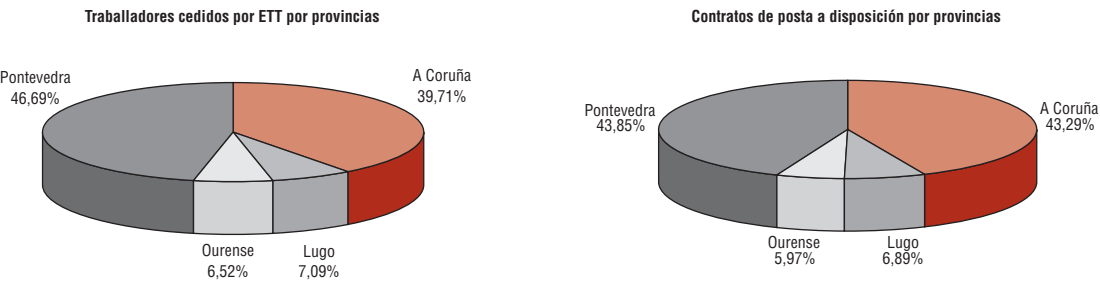
Segundo o cadro 5.44, as provincias da Coruña e Pontevedra agrupan o maior número de traballadores e, loxicamente de contratos de posta a disposición supoñendo en ámbolos casos máis do 86% do total de Galicia.

■ Cadro 5.44

Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e provincia do centro de traballo da ETT. Galicia. 2003

	Traballadores	Contratos de posta a disposición ⁽¹⁾				Total
		Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva de posto	Interinidade por proceso selección	
A Coruña	21.963	20.577	10.027	2.244	113	32.961
Lugo	3.919	2.837	2.109	291	13	5.250
Ourense	3.608	2.702	1.628	156	57	4.543
Pontevedra	25.824	18.463	10.306	4.434	191	33.394
Galicia	55.314	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94
Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 5.45 pódense observa-las cifras de contratos de posta a disposición referidos unicamente ós celebrados por empresas autorizadas pola comunidade autónoma resaltando claramente os contratos para obra ou servizo determinado. Así mesmo pódese contemplar que a provincia de Pontevedra supera claramente ás demais en contratos de posta a disposición e, loxicamente, no cadro 5.46, nos traballadores postos a disposición.

■ Cadro 5.45

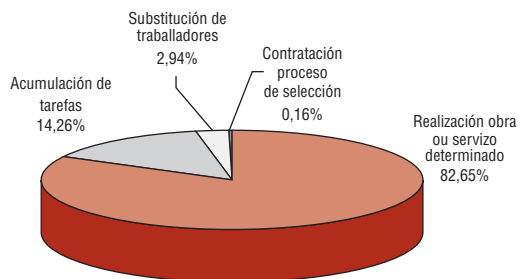
Contratos de posta a disposición celebrados polas Empresas de Trabajo Temporal ⁽¹⁾. Por provincias e causas. Galicia. 2003

	Causa contrato				Total
	Realización obra ou servizo determinado	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	
A Coruña	3.238	226	199	6	3.669
Lugo	286	259	21	8	574
Ourense	1.181	137	33	1	1.352
Pontevedra	7.991	1.568	198	9	9.766
Galicia	12.696	2.190	451	24	15.361

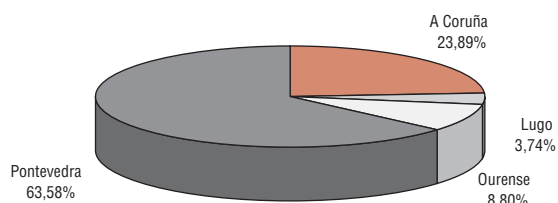
Ó total dos 15.361 contratos de posta a disposición celebrados durante o ano 2003 na CA de Galicia por ETT autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, débense engadir 13 que afectan a outros tantos traballadores (7 de realización de obra ou servizo determinado, 4 de acumulación de tarefas e 2 de substitución de traballadores con dereito a reserva), realizados ó abeiro do artigo 5.3 da Lei 29/1999, do 16 de xullo de modificación da Lei 14/1994, do 1 de xuño, pola que se regulan as empresas de traballo temporal.

(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Distribución por causa do contrato

Distribución provincial

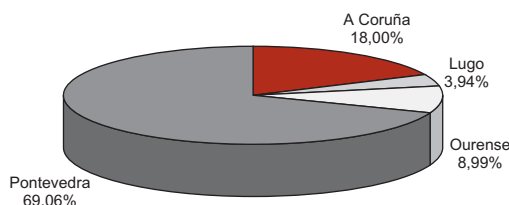

Traballadores postos a disposición polas Empresas de Trabajo Temporal (1). Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.46

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
2003	2.200	482	1.099	8.440	12.221

(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Efectuada a distribución por rama de actividade pode contemplarse que as industrias de alimentos, bebidas e tabaco son as que máis contratos desta natureza subscriben, debido fundamentalmente ó volume que teñen os contratos para esta actividade na provincia de Pontevedra (cadros 5.47 e 5.48).

■ Cadro 5.47

Contratos de posta a disposición segundo rama de actividade económica do centro de traballo da empresa usuaria⁽¹⁾. Galicia. 2003

Grupos de actividade económica	Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto	Interinidade por proceso selección	Total
Agrario	144	46	33	1	224
Non agrario	44.284	23.968	7.081	373	75.706
Industria	20.675	7.737	3.180	82	31.674
Construción	1.442	353	312	8	2.115
Servizos	22.167	15.878	3.589	283	41.917
Non clasificables	151	56	11	-	218
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	113	3	1	-	117
Pesca e acuicultura	31	43	32	1	107
Extracción e aglomeración de carbón	-	3	-	-	3
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	1	-	-	-	1
Extracción minerais non enerxéticos	7	-	-	-	7
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	9.615	2.704	441	23	12.783
Industria téxtil e da confección	825	373	347	2	1.547
Industria do coiro e do calzado	52	16	-	-	68
Industria da madeira e cortiza. Cestería	383	197	40	6	626
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	3.918	312	196	2	4.428
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	13	2	-	1	16
Industria química	754	355	71	11	1.191
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	873	372	113	4	1.362
Fabr. prod. minerais non metálicos	228	136	84	3	451
Metalurxia	702	379	347	3	1.431
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	633	271	93	2	999
Constr. maquinaria e equipo mecánico	376	57	8	12	453
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	209	131	32	1	373
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	499	34	10	1	544
Fabr. instrument. médicos e precisión	6	7	-	-	13
Fabricación automóviles e remolques	414	924	670	1	2.009
Fabr. doutro material de transporte	610	418	668	2	1.698
Fabricación mobles. Outras manif. Reciclaxe	438	938	38	8	1.422
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	119	108	22	-	249
Construción	1.442	353	312	8	2.115
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	138	102	17	15	272
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.428	2.054	193	58	3.733
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	1.705	2.644	170	87	4.606
Hostalería	3.064	3.428	208	37	6.737
Transporte terrestre e por tuberías	1.059	536	132	26	1.753
Transporte marítimo e fluvial	552	120	3	-	675
Transporte aéreo e espacial	1	34	21	-	56
Act. anex. transporte. Comunicacions	3.751	777	330	12	4.870
Institucións financeiras e seguros	2.068	1.219	1.703	3	4.993
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	99	61	25	3	188
Informática. investig. e desenvolvemento	248	123	39	4	414
Outras actividades empresariais	5.136	3.600	204	26	8.966
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	9	-	-	-	9
Educación	80	96	8	2	186
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	212	473	19	7	711
Actividades de saneamento público	64	1	6	-	71
Act. asociat. recreat. e culturais	2.414	564	502	2	3.482
Activ. diversas servizos persoais	138	45	7	1	191
Fogares que empregan persoal doméstico	1	1	2	-	4
Non clasificables	151	56	11	-	218
Total	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no artigo 6.2 da Lei 14/1994

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

■ Cadro 5.48

**Contratos de posta a disposición segundo provincia
do centro de traballo da empresa de traballo temporal, por rama de actividade
do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2003**

Grupos de actividade económica	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Agrario	44	11	46	123	224
Non agrario	32.812	5.236	4.463	33.195	75.706
Industria	7.647	2.098	1.651	20.278	31.674
Construción	1.118	182	221	594	2.115
Servizos	24.047	2.956	2.591	12.323	41.917
Non clasificables	105	3	34	76	218
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	24	8	46	39	117
Pesca e acuicultura	20	3	-	84	107
Extracción e aglomeración de carbón	-	3	-	-	3
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	-	-	1	-	1
Extracción minerais non enerxéticos	4	3	-	-	7
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	1.990	500	534	9.759	12.783
Industria téxtil e da confección	154	7	296	1.090	1.547
Industria do coiro e do calzado	62	-	5	1	68
Industria da madeira e cortiza. Cestería	216	110	18	282	626
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	2.752	870	1	805	4.428
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	16	-	-	-	16
Industria química	76	4	15	1.096	1.191
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	46	12	193	1.111	1.362
Fabr. prod. minerais non metálicos	71	191	43	146	451
Metalurxia	718	249	57	407	1.431
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	151	29	29	790	999
Constr. maquinaria e equipo mecánico	165	6	58	224	453
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	306	5	5	57	373
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	158	26	161	199	544
Fabr. instrument. médicos e precisión	3	-	1	9	13
Fabricación automóviles e remolques	6	4	120	1.879	2.009
Fabr. doutro material de transporte	44	-	56	1.598	1.698
Fabricación mobles. Outras manuf. Reciclaxe	628	2	23	769	1.422
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	81	77	35	56	249
Construción	1.118	182	221	594	2.115
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	124	11	21	116	272
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.274	1.193	76	1.190	3.733
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	2.037	303	595	1.671	4.606
Hostalería	4.694	545	188	1.310	6.737
Transporte terrestre e por tuberías	976	107	32	638	1.753
Transporte marítimo e fluvial	669	-	-	6	675
Transporte aéreo e espacial	32	-	-	24	56
Act. anex. transporte. Comunicacóns	3.156	29	35	1.650	4.870
Institucións financeiras e seguros	1.964	307	125	2.597	4.993
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	47	12	35	94	188
Informática. investig. e desenvolvemento	146	38	30	200	414
Outras actividades empresariais	5.754	325	965	1.922	8.966
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	-	5	-	4	9
Educación	114	11	29	32	186
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	175	23	-	513	711
Actividades de saneamento público	17	32	2	20	71
Act. asociat. recreat. e culturais	2.717	12	452	301	3.482
Activ. diversas servizos persoais	149	3	5	34	191
Fogares que empregan persoal doméstico	2	-	1	1	4
Non clasificables	105	3	34	76	218
Total	32.961	5.250	4.543	33.394	76.148

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Examinando a evolución destas empresas desde a súa práctica posta en funcionamento, cadros 5.49 e 5.50, pódese observar como o número de empresas parece que se estabilizou despois dun crecemento e que, despois dunha tendencia crecente dos contratos de posta a disposición, obsérvase en 2003 unha lixeira diminución das cifras, tendencia que se iniciara no ano 2001.

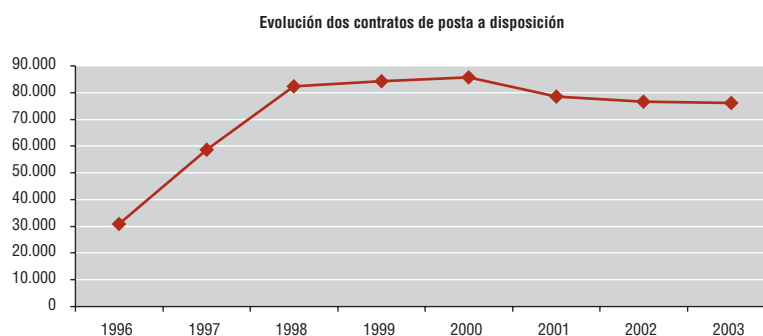
Evolución empresas autorizadas e contratos de posta a disposición. Galicia. 1996-2003

■ Cadro 5.49

	Nº Empresas	Contratos de posta a disposición
1996	26	30.883
1997	36	58.525
1998	37	82.431
1999	36	84.155
2000	34	85.660
2001	33	78.547
2002	33	76.534
2003	31	76.148

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Evolución de contratos de posta a disposición. Por causas. Galicia. 1996-2003

■ Cadro 5.50

	Obra ou servizo	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	Total
1996	13.627	13.403	3.534	319	30.883
1997	25.288	27.322	5.414	501	58.525
1998	37.416	37.930	5.892	1.193	82.431
1999	42.127	34.465	6.574	989	84.155
2000	46.160	30.642	7.296	1.562	85.660
2001	45.246	23.628	7.963	1.710	78.547
2002	46.154	21.873	8.025	482	76.534
2003	44.579	24.070	7.125	374	76.148

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Pode observarse no cadro 5.50 que, polo que se refire a contratos de posta a disposición de empresas de traballo temporal autorizadas para traballar en Galicia, a tendencia decrecente global, maniféstase en tódolos contratos menos nos debidos a circunstancias da produción, aínda que naquelas que foron autorizadas pola comunidade autónoma (cadro 5.51) incrementáronse as cifras.

■ Cadro 5.51

Cooperativas rexistradas por CNAE e provincia. Galicia. 2003

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	420	358	170	146	1.094
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	5	9	3	6	23
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	99	39	0	91	229
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	5	2	2	3	12
12	Extracc. Minerais de uranio e torio	0	1	0	0	1
14	Extracc. Minerais non metálicos nin enerxéticos	0	8	2	4	14
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	14	26	8	16	64
16	Industria do tabaco	0	0	1	0	1
17	Industria téxtil	10	10	1	8	29
18	Industria da confección e da peletería	157	22	45	56	280
19	Industria do coiro e calzado	1	2	2	0	5
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	6	8	5	9	28
21	Industria do papel	1	0	0	1	2
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	16	0	3	11	30
24	Industria química	3	1	0	0	4
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	1	2	1	5
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	8	3	5	17
27	Metalurxia	4	2	2	3	11
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	6	3	6	7	22
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	5	6	4	5	20
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	6	4	8	2	20
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	1	0	0	0	1
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	1	0	0	1
35	Fabric. doutro material de transporte	12	1	0	8	21
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	11	13	20	8	52
37	Reciclaxe	0	2	0	1	3
40	Produc. e distb. enerxía electr. gas, vapor e auga quente	0	0	1	0	1
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	1	1
45	Construción	299	82	66	191	638
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	9	25	8	12	54
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	32	24	8	41	105
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	49	25	6	23	103
55	Hostalería	9	10	2	10	31
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	36	24	3	24	87
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	7	4	4	11	26
64	Correos e telecomunicacións	1	0	2	1	4
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	1	0	0	1
70	Actv. inmobiliarias	9	2	2	12	25
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	1	0	0	1
72	Actv. informáticas	2	0	1	4	7
73	Investigación e desenvolvemento	3	1	1	0	5
74	Outras actividades empresariais	21	7	28	22	78
80	Educación	47	8	9	35	99
85	Actv. Sanitarias de veterinarias, servizos sociais	17	9	22	15	63
90	Actv. Saneamento público	0	1	0	0	1
91	Actv. Asociativas	1	0	4	0	5
92	Actv. Recreativas, culturais e deportivas	18	3	9	12	42
93	Actv. Diversas de servizos persoais	9	10	6	4	29
95	Fogares que empregan persoal doméstico	1	1	0	0	2
	Descoñecido	0	0	0	0	0
	Total	1.354	765	469	809	3.397

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

5.4. Economía Social

Neste apartado examínanse as cooperativas e sociedades laborais dando primeiro unha visión das que figuran rexistradas na comunidade autónoma e por provincias e examinando a continuación os movementos experimentados no ano 2003.

No que se refire a cooperativas rexistradas na comunidade autónoma (cadro 5.52), pode observarse que son 3.397, sendo a provincia da Coruña a que máis cooperativas reflicte e resalta a agricultura en canto a actividade económica que maior número de cooperativas agrupa.

Contratos de posta a disposición de ETT autorizadas a traballar en Galicia pola Comunidade Autónoma. Por provincias e clase de contratos. Galicia. 2000-2003

■ Cadro 5.52

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Contratos					
2000	8.361	963	2.063	11.030	22.417
2001	7.395	1.026	2.272	12.575	23.268
2002	4.519	743	1.395	7.736	14.393
2003	3.669	574	1.352	9.766	15.361
Realización de obra ou servizo					
2000	4.988	611	1.854	6.058	13.511
2001	4.792	726	2.153	7.563	15.234
2002	3.970	461	1.345	6.028	11.804
2003	3.238	286	1.181	7.991	12.696
Acumulación					
2000	2.782	249	139	3.256	6.426
2001	2.239	249	58	2.609	5.155
2002	342	259	10	1.549	2.160
2003	226	259	137	1.568	2.190
Substitución					
2000	498	93	61	924	1.576
2001	309	49	58	1.241	1.657
2002	202	23	38	157	420
2003	199	21	33	198	451
Selección					
2000	93	10	9	792	904
2001	55	2	3	1.162	1.222
2002	5	0	2	2	9
2003	6	8	1	9	24

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Xustiza, Interior e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Tal e como pode verse no cadro constituíronse en Galicia, en 2003, un total de 75 cooperativas con 1.392 socios, das que de traballo asociado son 31 con 144 socios e, como pode observarse no cadro 5.53, as de vivendas son as que teñen maior número de socios seguidas das agrarias.

■ Cadro 5.53

Cooperativas inscritas e número de socios. Por provincias. Galicia. 2003

	Rexistros provinciais								Rexistro central		Total	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra					
	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
Traballo asociado	5	16	5	24	4	13	12	44	5	47	31	144
Consumidores e usuarios	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vivendas	10	488	0	0	0	0	2	128	0	0	12	616
Agrarias	16	184	5	124	1	34	4	88	3	116	29	546
Explotación comun. da terra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Servizos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mar	0	0	0	0	0	0	1	47	0	0	1	47
Transportistas	0	0	0	0	0	0	1	20	1	19	2	39
Transportista - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanitarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Serv. sociais-traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ensino	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ensino - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Educacionais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Integración social	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Segundo grao	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	31	688	10	148	5	47	20	327	9	182	75	1.392

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Examinando as cooperativas constituídas en función da actividade económica (cadro 5.54), a agricultura, gandería, caza e servizos relacionados ocupan o primeiro lugar agrupando construción o maior número de socios.

No tocante ás sociedades laborais (Cadro 5.55), no ano 2003 figuran rexistradas en Galicia 2.066 sociedades sendo as de construción as que teñen maior número aínda que resaltan tamén as dedicadas á actividade de comercio.

■ **Cadro 5.54** Cooperativas constituídas e número de socios. Por actividade económica e provincias. Galicia. 2003

Cod.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Rexistro central		Total	
		Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	16	184	5	116	0	0	4	88	3	116	28	504
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	0	0	1	4	0	0	0	0	1	3	2	7
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	0	0	1	5	0	0	1	47	0	0	2	52
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	0	0	0	0	1	34	0	0	1	3	2	37
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Industria da confección e peletería	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	1	6
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Industria do papel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combus. nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Industria química	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Metalurxia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	1	11	0	0	0	0	0	0	1	11
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	Fabric. doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	1	4
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Construción	10	488	0	0	2	6	5	139	0	0	17	633
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52	Comercio polo miúdo (agás vehic. motor, reparac. domésticas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55	Hostalería	0	0	0	0	0	0	2	6	0	0	2	6
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	0	0	1	9	0	0	1	20	0	0	2	29
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19	1	19
64	Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	Actv. inmobiliarias	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	1	4
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	Actv. informáticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	1	4	1	3	1	3	0	0	0	0	3	10
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	Educación	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	2	6	0	0	0	0	1	3	1	25	4	34
90	Actv. saneamento público	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	1	10
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	1	3	0	0	0	0	1	6	0	0	2	9
93	Actv. diversas de servizos persoais	0	0	0	0	0	0	2	8	0	0	2	8
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		31	688	10	148	5	47	20	327	9	182	75	1.392

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Sociedades laborais rexistradas por actividade económica e provincias. Galicia. 2003
■ Cadro 5.55

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	6	8	6	4	24
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	3	5	0	3	11
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	4	1	0	4	9
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	1	0	0	1	2
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	3	0	9	3	15
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	9	4	12	8	33
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	5	1	2	2	10
18	Industria da confección e peletería	14	2	5	6	27
19	Industria do coiro e calzado	1	0	1	0	2
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	9	4	7	12	32
21	Industria do papel	2	0	1	0	3
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	17	4	1	12	34
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	2	0	0	1	3
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	0	1	5	7
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	5	4	0	8	17
27	Metalurxia	4	1	1	7	13
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	26	16	2	16	60
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	7	2	0	4	13
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	1	0	0	1	2
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	2	1	1	3	7
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	1	0	1
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	1	0	2	1	4
35	Fabric. doutro material de transporte	3	1	0	6	10
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	22	9	8	8	47
37	Reciclaxe	1	1	0	0	2
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	1	2	0	2	5
41	Captación, depuración e distribución de auga	4	0	0	2	6
45	Construción	95	46	49	105	295
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	53	20	11	37	121
51	Comercio por xunto e intermedarios (agás vehículos motor)	89	44	30	102	265
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	85	36	25	63	209
55	Hostalería	74	34	35	69	212
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	7	13	3	12	35
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	1	1
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	6	2	1	7	16
64	Correos e telecomunicacións	3	2	0	4	9
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	1	1	0	1	3
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	7	1	1	1	10
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	3	3	2	3	11
70	Actv. inmobiliarias	14	3	6	13	36
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	0	0	2	3
72	Actv. informáticas	20	5	10	33	68
73	Investigación e desenvolvemento	2	0	0	1	3
74	Outras actividades empresariais	60	26	22	70	178
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0
80	Educación	22	6	5	19	52
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	17	11	8	14	50
90	Actv. saneamento público	2	1	0	1	4
91	Actv. asociativas	1	0	0	0	1
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	15	8	2	14	39
93	Actv. diversas de servizos persoais	15	7	8	16	46
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		746	335	278	707	2.066

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Polo que se refire ó ano 2003, con datos da propia comunidade autónoma, constituíronse 283 sociedades laborais, cun capital social de 5.740.295 (cadro 5.56), reflectíndose no cadro seguinte (5.57) os movementos por actos inscritos desglosados por cada unha das provincias, o que permite concluír que Pontevedra é a que máis volume experimentou.

Sociedades Laborais constituídas en Galicia, número de socios e capital social. 2003

■ Cadro 5.56

Total nº sociedades constiúidas	283
Socios de traballo	690
Socios de capital	256
Capital social	5.740.295

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actos inscritos segundo a provincia do domicilio social. 2003

■ Cadro 5.57

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Sociedades laborais constituídas	69	44	44	126	283
Modificacións estatutarias	20	10	6	21	57
Sociedades laborais que causaron baixa	27	8	4	15	54
Total	116	62	54	162	394

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Clasificadas pola actividade económica, o comercio por xunto e polo miúdo é o que constituíu maior número de sociedades laborais, seguíndolle en número a hostalería, que agrupa o maior número de socios e a maior contía de capital social, e a construción (cadro 5.58).

Cadro 5.58

**Sociedades Laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital.
Por actividade económica. Galicia. 2003**

Cod.	Actividade	Nº	Socios		Capital social	% Capital social	
			de traballo	de capital		Traballadores	Non traballadores
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	4	10	3	71.776	70,18	29,82
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	1	3	0	12.000	100,00	
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	1	2	4	30.000	60,00	40,00
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0,00	0,00
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0,00	0,00
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0,00	0,00
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0,00	0,00
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	2	5	1	81.045	79,27	20,73
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	5	15	1	138.120	92,76	7,24
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0,00	0,00
17	Industria téxtil	2	5	3	54.750	67,76	32,24
18	Industria da confección e peletería	0	0	0	0	0,00	0,00
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0,00	0,00
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	5	12	4	56.457	70,22	29,78
21	Industria do papel	1	2	2	54.000	66,67	33,33
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	5	12	5	186.236	71,38	28,62
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0,00	0,00
24	Industria química	0	0	0	0	0,00	0,00
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	3	0	12.000	100,00	0,00
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	3	2	12.020	80,00	20,00
27	Metalurxia	1	2	1	30.000	66,67	33,33
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	2	4	4	36.010	66,61	33,39
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0,00	0,00
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0,00	0,00
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0,00	0,00
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0,00	0,00
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico presc. óptica e relojería	0	0	0	0	0,00	0,00
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0,00	0,00
35	Fabric. doutro material de transporte	0	0	0	0	0,00	0,00
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	6	12	8	142.324	66,46	33,54
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0,00	0,00
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	2	8	0	8.005	100,00	0,00
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0,00	0,00
45	Construción	41	103	34	761.519	87,87	12,13
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	11	27	10	230.214	83,25	16,75
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	31	85	24	622.163	82,23	17,77
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	29	69	35	577.843	73,19	26,81
55	Hostalería	51	115	47	1.097.752	75,26	24,74
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	2	4	2	15.006	66,67	33,33
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0,00	0,00
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0,00	0,00
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	5	10	3	144.168	70,13	29,87
64	Correos e telecomunicacións	1	2	2	27.045	66,67	33,33
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	0	0	0	0,00	0,00
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	1	2	1	54.090	66,67	33,33
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0,00	0,00
70	Actv. inmobiliarias	4	10	3	84.106	86,86	13,14
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0,00	0,00
72	Actv. informáticas	13	36	9	167.350	77,87	22,13
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0,00	0,00
74	Outras actividades empresariais	20	48	20	462.744	83,28	16,72
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0,00	0,00
80	Educación	9	26	9	142.303	87,82	12,18
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	6	17	3	68.033	75,59	24,41
90	Actv. saneamento público	2	4	2	13.824	66,67	33,33
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0,00	0,00
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	8	21	6	104.796	74,37	25,63
93	Actv. diversas de servizos persoais	10	22	11	106.150	70,57	29,43
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0,00	0,00
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0,00	0,00
Total		283	699	259	5.603.849	77,00	23,00

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Na súa distribución por comunidades autónomas (cadro 5.59) en xeral apréciase unha tendencia decrecente en relación cos anos anteriores tanto nas rexistradas como no número de socios.

**Sociedades Laborais rexistradas e número de socios.
Por comunidades autónomas. 2000-2003**

■ Cadro 5.59

	2000		2001		2002		2003	
	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios
Andalucía	758	2.746	1.099	3.942	1.537	5.406	1.520	5.492
Aragón	243	873	238	843	202	730	154	529
Asturias	114	412	126	440	134	469	111	401
Baleares	73	259	74	247	77	253	96	358
Canarias	307	1.061	321	1.090	297	1.009	167	567
Cantabria	28	103	45	162	38	130	24	105
C. A Mancha	434	1.525	427	1.505	423	1.483	343	1.182
C. León	249	887	285	1.008	294	1.022	205	715
Cataluña	554	1.915	762	2.595	684	2.388	551	2.085
C. Valenciana	478	1.693	415	1.435	534	1.867	660	2.324
Extremadura	101	381	137	509	121	438	91	320
Galicia	297	1.148	295	1.067	356	1.239	283	943
Madrid	720	2.462	701	2.521	710	2.487	605	2.084
Murcia	197	712	224	813	253	880	256	915
Navarra	113	429	97	391	139	486	100	365
País Vasco	206	880	193	769	196	829	162	616
A Ríoxa	14	48	14	46	16	86	20	67
Ceuta e Melilla	4	15	1	4	2	7	5	19
España	4.890	17.549	5.454	19.387	6.013	21.209	5.353	19.088

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

Os cadros 5.60 e 5.61 permiten apreciar a evolución das cooperativas e sociedades laborais en Galicia nos últimos anos, comprobándose que, segundo as cifras da comunidade autónoma, as cooperativas experimentaron unha diminución, ó igual que nos anos anteriores, no número das inscritas e, lóxicamente, aínda que desde o ano 2002, no número de socios.

No que se refire a sociedades laborais, diminúen as cifras das constituídas no ano 2003, experimentándose un importante número de baixas.

Cooperativas inscritas e socios das mesmas. Por provincias. Galicia. 2000-2003

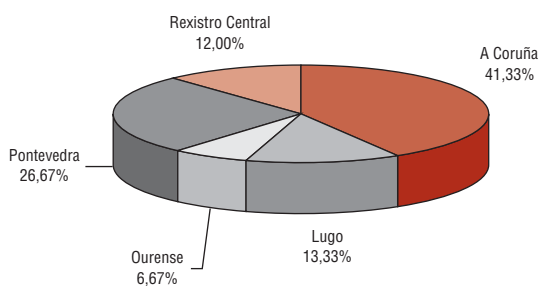
■ Cadro 5.60

	Total cooperativas							
	Cooperativas				Nº de socios			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
A Coruña	18	20	19	31	124	126	281	688
Lugo	24	17	15	10	251	235	72	148
Ourense	23	12	8	5	206	53	75	47
Pontevedra	16	36	27	20	269	1.787	940	327
Rexistro Central	15	9	10	9	131	115	71	182
Galicia	96	94	79	75	981	2.316	1.439	1.392

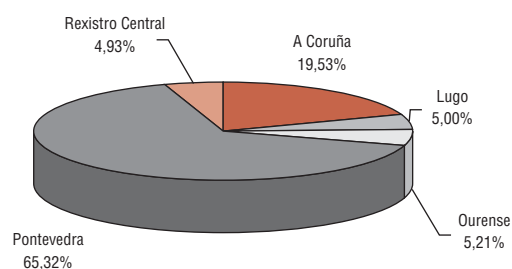
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cooperativas inscritas en Galicia en 2003

Nº de socios en Galicia en 2003

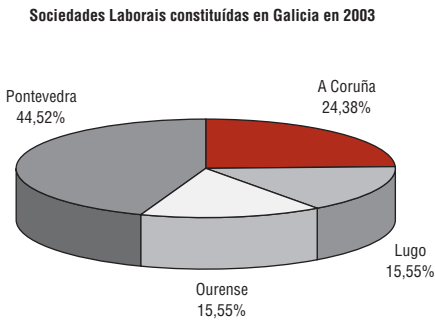

■ Cadro 5.61

Evolución Sociedades Laborais. Por provincias. Galicia. 2000-2003

	Sociedades Laborais constituídas				Modificacións estatutarias				Baixas			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
A Coruña	118	100	97	69	21	12	17	20	6	8	11	27
Lugo	44	43	75	44	10	14	15	10	1	4	3	8
Ourense	50	38	40	44	5	4	4	6	2	2		4
Pontevedra	85	114	144	126	7	10	29	21	3	2	10	15
Galicia	297	295	356	283	43	40	65	57	12	16	24	54

Elaboración propia
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

Por último, o cadro 5.62 fai referencia ós centros especiais de emprego constituídos en Galicia no ano 2003 (5) que supoñen un incremento en relación cos constituídos en 2002 (3).

Centros especiais de emprego constituídos. Galicia. 2003

■ Cadro 5.62

Centros especiais de emprego	Nº de centros	Traball. Minusválidos	Traball. non minusválidos
Constituídos	5	26	8
Que causaron baixa	0	0	0

Fonte: Consellería de asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais